

8. MARCA PRAZNUJEMO DAN ŽENA

8. FEBRUARJA SMO PRAZNOVALI SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

1. JANUARJA 1983 PA 20-LETNICO HOJE

vsem slavlencem naše najlepše želje in čestitke



Na svetu je žensk več kot polovico človeštva. Le-te še vedno niso povsod enakopravne. S praznikom 8. marcem želijo nekateri madež odpraviti. Leto ima 365 dni, pravijo ženske upravičeno. Vse leto jim ne moremo nositi nageljnov in govoriti o enakopravnosti. Treba jim je omogočiti, da se bodo tako tudi same počutile.

8. FEBRUAR JE Prešernov dan, slovenski kulturni praznik. Letos smo imeli po Sloveniji organizirane kulturne prireditve ves mesec. Kultura naroda je nekaj večnega.

HOJA je dosegla v preteklem letu 102 milijona din izvoza, od tega na konvertibilno področje 75,4 milijonov din. Devizni priliv je znašal 53,6 milijona din. Deviznih pravic smo imeli 46% od priliva. O udeležbi deviznih pravic se lomijo kopja. Letos se obetajo izvoznikom po raznih variantah od 20—46% pravic. Bolj realno bo

bližje spodnji številki. Razlika bo namenjena za pokrivanje uvoznih potreb drugih dejavnosti.

Letošnji HOJIN odliv je predviden v višini 35% od izvoza. Ker bomo razpolagali z manjšim odstotnim deležem v primerjavi s preteklim letom, bo potrebno uvoz še bolj racionalizirati in povečati izvoz. Pri tem si želimo, da bodo porabniki deviz plačali realno ceno glede na dinarsko inflacijo, sicer bo izvoz še naprej izgubi in kot tak perspektivno izredno problematičen.

Leto 1983 lahko označimo kot tretje leto, ki ga jemljemo resno, stabilizacijsko. Temu primerno so prirejeni že letni plani. Na začetku leta je potrebno začeti delati in štediti, decembra bo prepozno. Vendar to bo moralo doleteti vse in vso Jugoslavijo.

UREDNIŠTVO

● DOLGA JE BILA POT DO SVOBODNE ŽENE, SAMO-UPRAVLJAVKE

8. MAREC — DAN ŽENA

Leto je naokrog in spet so okna izložb polna cvetja, na koledarju pa piše »8. marec«. In kaj najnapišemo ob tem dnevu v tole naše glasilo, da ne bo imelo priokusa kot že tolikokrat pogreta juha? Stikam po starih številkah »HOJE«, zanima me, kaj je bilo ob tem dnevu že napisanega, predvsem pa, kaj so napisali sodelavci ob 8. marcu. Listam in berem...

- Leto 1977 »... Vsem tistim, ki se vneto borijo z varstvom svojih malčkov, z neurejeno prehrano in varstvom svojih šolarjev in vsem, ki se lahko samo svoji iznajdljivosti in pridnosti zahvalijo, da »stisnejo« do konca meseca, tistim, ki nesebično pomagajo mladim družinam pri njihovih problemih in vsem tovarišicam, ki sodelujejo pri izgradnji lepše socialistične prihodnosti, želi uredništvo in moški del kolektiva ob Dnevu žena veliko delovnih uspehov in uresničitve najbolj skritih želja...«
- Leto 1978 »... Tokrat pa jim želimo vsaj dan sprostitve in razvedrila, ki se ga bodo spominjale preko celega leta in če bomo vsi skupaj skušali pomisliti še na milijone žena na riževih poljih, na vročem pesku, pod žgočim tropskim soncem, na morskih obalah zelenega kontinenta, bo ta praznik oplojen z novimi spoznanji, ki bodo zdraili zagnanost za premagovanje novih naporov...«
- Leto 1980 »... Sodelavkam, ki prenašajo velike službene in domače napore, lahko ob prazniku izrečemo veliko pohvalo, ki naj jim bo v nadaljnjem delu vzpodbuda za še bolj plodno in ustvarjalno delo na delovnih mestih, in na vseh področjih njihovega delovanja. Hvala vam drage sodelavke, za ves trud, delo in vzpodbude, ki smo jih mi vaši sodelavci deležni od vas, in ki tolikokrat pomenijo dvig delovnega elana nas vseh...«

Od takrat, ko je Clara Zetkin predlagala Mednarodni konferenci žena, da proglasi 8. marec za dan žena, pa do današnjih dni, je jugoslovanska žena prehodila dolgo pod od žene, v vsem podložne možu in gospodarju, do svobodne žene, samoupravljalke. Priporila si je vso formalno pravno enakopravnost. Z delom se je tudi ekonomsko osamosvojila. Izborila si je vstop v poklice, ki so bili še včeraj zanjo tabu. Dokazala je, da tisto, o njeni manjši umski sposobnosti sploh ne drži. Prevzela je zavestno dvojna bremena, a se ob tem ni počutila žrtve. Vedno bolj se je čutila svobodno.

Ali pa je tudi dosegla, da jo moški spol jemlje kot resnično enakega sodelavca, kolega, partnerja? Ko sem prebirala, kaj so nam

nekoč napisali sodelavci v ta časopis, sem se morala večkrat ustaviti, še enkrat prebrati in pomisliti — čemu toliko tako velikih besed? Kot, da bi imel ta moški svet slabo vest in bi se nam rad oddolžil, pa zato enkrat na leto zapoje slavo in čast.

Dragi tovariš, mar ne veš, da si želimo bolj kot nageljnov in govorov enkrat na leto — to, da nas jemlješ kot sebi enakega kolega, sodelavca, partnerja, čez vse leto? Mar ne veš, da želimo to danes tako opevano enakopravnost doživljati v svojem vsakdanu, v poštenem, odkritem odnosu enega do drugega? Mar ne veš, da želimo, da skupaj, drug ob drugem, delamo za naš boljši jutri, da skupaj nosimo bremena in radosti.

Tovarišica, tovariš, sodelavka, sodelavec, danes ob mednarodnem dnevu žena si stisnimo roke kot enakopravni ljudje. In to naj nam bo proslava tega mednarodnega dneva žena.

MARIJA LOGAR



Nашa žena si je izborila vstop v poklice, ki so bili še včeraj zanjo tabu

8. FEBRUAR

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepír iz sveta bo pregnan,
(F. PREŠEREN)

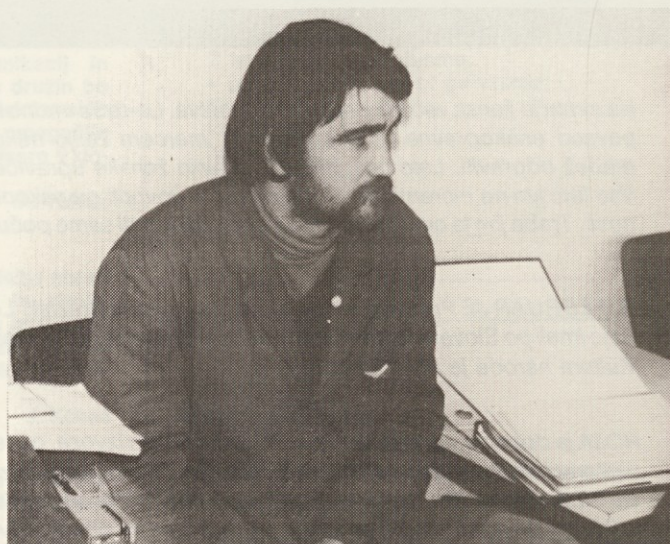
8. februarja letos je minilo 134 let od dneva, ko je umrl največji slovenski pesnik France Prešern. Dan obletnice njegove smrti je slovenski kulturni praznik, katerega slovenski narod slavi s tem, da organizira kulturne prireditve in nagradi svoje umetnike.

V Ljubljani je bila svečana prireditev prvič v veliki dvorani Cankarjevega doma, kjer so bile najzaslužnejšim umetnikom podeljene Prešernove nagrade.

Svečane prireditve v spomin na Franceta Prešerna so bile organizirane po vsej Sloveniji in so potekale ves februar, tako da je postal mesec februar slovenski mesec kulture.

Ne pozabimo slovenskega pesnika, ki je s svojim pesništvom dosegel najvišji vzpon v slovenski poeziji!

FRANC MOLE



Radivoj Princič uspešno igra Ostrorogega Jelena v »Bobrih« Janeza Jalna, ki opisuje življenje kolšičarjev na Ljubljanskem barju pred 4000 leti

S SKUPNIMI MOČMI BOLJŠE GOSPODARJENJE

Celotni prihodek se je lani povečal za 39 odstotkov, akumulacija pa le za 3 odstotke, kar je zaskrbljujoče — Na prodajnem področju prihaja do izraza čedalje večja konkurenca — Izvoz pod planom

Pred nami je obravnava rezultatov poslovanja doseženih v letu 1982. Obravnava mora biti temeljita, saj bomo le tako ugotovili napake, ki smo jih delali v preteklem letu. Vse TOZD so zaključile leto 1982 s pozitivnim rezultatom, ki pa nas ne more v celoti zadovoljiti.

Celotni prihodek se je v letu 1982 povečal glede na leto 1981 za 39%, akumulacija (amortizacija, rezervni sklad, poslovni sklad) pa le za 3%, kar je zaskrbljujoče. Na tako akumulacijo je v največji meri vplival velik indeks materialnih stroškov (143) in obresti z indeksom 206. Kljub odloku o zamrznjenih prodajnih cenah smo pri nabavi določenih repromaterialov zabeležili zelo velika zvišanja cen (posebno pri enoti Tapetništvo)

Kar se tiče oskrbe s surovinami in repromateriali iz domačega trga, smo nekako uspeli zadovoljiti potrebe proizvodnje. Slabša je bila oskrba repromaterialov in rezervnih delov iz tujine.

Na prodajnem področju je v drugi polovici leta prišla do izraza čedalje večja konkurenca. Ponudba daleč presega povpraševanje. Zato so potrebni veliki naporji za pridobitev naročil, kar pa pričakujemo, da se bo še zaostrijo glede na investicijske omejitve po vsej državi.

Materialne vrednosti (zaloge surovin, repromaterialov, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ki znašajo 31. 12. 1982 din 196.160.000 so se v skupnem povečale za 26%, oziroma pri surovinah in materialu za 52%. Zaloge nedokončane in gotovih izdelkov so se zmanjšale.

Povečanje zalog je zahtevalo dodatna denarna sredstva. Ta smo zagotovili z najetjem kratkoročnih premostitvenih kreditov. Za zagotavljanje tekoče likvidnosti smo se poslužili izdajanja lastnih menic z avalom banke. Na samo likvidnost čedalje bolj vpliva preobsežno menično poslovanje v celotnem gospodarstvu, kakor tudi čedalje večja nedisciplin pri plačevanju. 31. 12. 1981 je imela DO cca

7.600.000 din — neplačanih terjatev, 31. 12. 1982 pa 13.389.000 din. Neplačane terjatve izvirajo predvsem iz po-

kamo na odprtje akreditiva. Temu primerno smo tudi manj uvozili.

Investirali smo v glavnem iz



Šivilje iz tapetništva

slovnih razmerij z OZD iz drugih republik. Zelo važen faktor, ki vpliva na likvidnost pa je tudi dosežena ekonomičnost poslovanja.

Glede izvoza na konvertibilno področje moramo povedati, da plana nismo dosegli (52%) zaradi nerealiziranega izvoza TOZD »POHIŠTVO« Polhov Gradec v Libijo. Dela po pogodbi se še vedno niso začela, ker ča-

lastnih amortizacijskih sredstev, le delno iz blagovnih kreditov. Investirali smo le v enostavno reprodukcijo. Največja investicija, ki se je izvajala v letu 1982 je izgradnja »HOBLESA« v Čedadu. Tu so potekala investicijska dela po terminskem planu. Vredno je omeniti, da smo adaptirali in usposobili prostore v TOZD »STAVBNO MIZARSTVO« za tapetniško dejavnost,

ki se je junija 1982 preselila iz najemniških prostorov v Podsmreki. V letu 1982 smo pridobili dovoljene za uvoz lupinika za TOZD »ŽAGA« Škofljica. Akcija za pridobitev virov za 1. fazo izgradnje na Žagi Škofljici je v teku.

V »HOJL« nas je po stanju 31. 12. 1982 zaposlenih 769, oziroma štirje delavci več kot 31. 12. 1981. Fluktuacija je še vedno velika (16%) in je enaka kot preteklo leto. Dejanski fond delovnega časa je znašal 1308397 ur in je bil za 3% večji kot preteklo leto. Izostanki so znašali 318189 ur oziroma 7% manj kot 1981. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je znašal za 1. 1982 13.493,25 din in je bil 26% večji kot 1981. Osebnih dohodkov smo glede na rezultate poslovanja tekom leta 1982 povišali dvakrat in sicer aprila 1982 in julija. Družbeni dogovor o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke smo v šestih mesecih minimalno kršili. Zaradi uskladitve tudi nismo osebnih dohodkov dvigovali v naslednjih šestih mesecih. Na koncu leta ugotavljamo, da smo kljub temu za nekaj nad 2% kršili dogovor. Ker družbeni dogovor za leto 1983 omenja poračun mase preveč izplačanih OD v letu 1982 (v kolikor so bili neupravičeno) je naša skrb, da vsak po svojih močeh prispevamo k dobremu — boljšemu gospodarjenju v naši sredini — v naši DO »HOJL«. Le tako si bomo ohranili, oziroma zagotovili primerne osebne dohodke in s tem zadovoljstvo vseh nas!

MAGDA HADALIN



Hidravlična stiskalnica za furniranje (proizvajalec »Javor«, Pivka)



Tapeciranje foteljev v novih prostorih

ZAČETEK POIZKUSNE PROIZVODNJE

Proizvodne zmogljivosti bodo sprva izkoriščene samo polovično — Vsi udeleženci v Hoblesu se moramo zavedati, da smo se odločili za naložbo zavestno in odgovorno ter na gospodarski podlagi in z ekonomskimi interesi

Tovarna stavbeno mizarskih izdelkov HOBLES Špeter pri Čedadu je začela v mesecu februarju s poizkusno proizvodnjo. V prvem letu obratovanja bo dosegla predvideno realizacijo v višini 4,746 milijarde Lit. Od tega bo dosežena lastna proizvodnja oken in polken v višini 1,150 milijarde Lit, od dobaviteljev iz Jugoslavije in Italije bo nabavljenih senčil, vhodnih in notranjih vrat v višini 896 milijona Lit, poleg tega pa bo doseženega prometa iz dodatnega osnovnega in komercialnega programa še v vrednosti 1,769 milijarde Lit.

V prvem letu bo zaposlenih skupno 23 delavcev, od tega 16 v proizvodnji. Proizvodne kapacitete bodo izkoriščene polovično. Zaradi tega in določenih zagonskih težav je predvidena v osnovni proizvodnji izguba, ki bo zmanjšana z dodatnim proizvodnim in komercialnim programom na 119 milijonov Lit. Ker je v stroških upoštevana amortizacija v višini 2654 milijonov Lit, bo Hoblesu ostalo nekaj likvidnostnih sredstev za odplačilo italijanske anuitete institucij IML, razlika bo namenjena za osnovna in obratna sredstva. V stroških so upoštevane vse obresti za najete kredite v višini 311 milijonov Lit. Odplačilo glavnice jugoslovanskih kreditov v obveznostih za letošnje leto ni upoštevano. Povečane obveznosti Hoblesa za odplačilo najetih kreditov bodo v letu 1984 znašale 353 milijonov Lit.

Predvidena vrednost celotne realizacije je rezultat korigiranega osnutka plana od strani odgovornih predstavnikov Hoje in Hoblesa, ki je bil pripravljen za 4. sejo upravnega odbora Hoblesa dne 10. 2. 1983. Poleg zaposlenih v Hoblesu, ki nosijo največjo težo pri izpolnjevanju letnega načrta, je izrednega pomena sodelovanje jugoslovanskih udeležencev v okviru prodaje svojega proizvodnega programa. Zavedati se moramo, da so postavljeni cilji v pogledu višine letošnjega prometa izredno zahtevni in zato lahko pomeni pasivnost kateregakoli člana celotne verige zmanjšanje višine realizacije in s tem poslabšanje predvidenega rezultata.

Tovarna je bila zgrajena popolnoma na novo z vso potrebno infrastrukturo in ker je finančno pokrita v pretežni meri s krediti, so temu primerno visoki tudi fiksni stroški.

Upravni odbor Hoblesa je na 4. seji obravnaval stopnjo pripravljenosti naročil pred začetkom obratovanja, posebno še glede na porabljen čas zaposle-

nih za delo na komercialnem področju in stroške, ki so bili vloženi v raziskavo tržišča. V zvezi s tem je bil sprejet sklep, da se v bodoče poveča angažiranost komercialnega delovanja Hoblesa, Hoje, kakor tudi drugih udeležencev v investiciji.

Drugo področje, obravnavano na tej seji, je bila stopnja pripravljenosti kadra in njihova usposobljenost za proizvodnjo stavbeno mizarskih izdelkov. Hobles se bo moral za vodenje proizvodnje čimprej usposobiti in osamosvojiti, ker je vsako potovanje povezano z visokimi stroški, ki jih tako majhen obrat ne more prenesti. V zvezi s tem je UO sprejel sklep, da je potrebno organizirano pristopiti k strokovnemu uvajanju zaposlenih strokovnjakov Hoblesa v proizvodnjo stavbeno mizarskih izdelkov, kar bo omogočalo doseganje kvalitetne proizvodnje v okviru inštaliranih kapacitet.

Vsi udeleženci v Hoblesu se moramo zavedati, da smo se odločili za naložbo zavestno in odgovorno ter na gospodarski podlagi in z ekonomskimi interesi. Zato smo tudi dolžni tovarno usposobiti za rentabilno poslovanje, ustvariti sredstva za odplačilo kreditov, doseči pogoje za nadaljnji razvoj in s tem jačati gospodarsko aktivnost na tem področju.

CIRIL MRAK




Panorama žage Hoja in stanovanjskega naselja na Škofljici

OSEBNA IZKAZNICA HOJE

VREDNOSTI V MILIJON DIN

	1981	1982	INDEKS
Celotni prihodek	733	1011	139
Porabljena sredstva	470	680	145
Dohodek	262	331	126
Osební dohodek	127	169	132
Ostanek čistega dohodka	30,5	24,9	81
Delitev ostanka na			
— rezervni sklad	6	7,4	126
— sklad skupne porabe	6	9,5	151
— poslovni sklad	18,5	8	42
Obveznosti iz poslovnega sklada	7,5	16	213
Ostanek poslovnega sklada	11,0	— 8	
Amortizacija	24,5	34,9	142
Investicije brez Hoblesa	22	29,9	136
Osební dohodki v din na mesec	10.749	13.493	125,5
Življenjski stroški	100	132	132

Delovna organizacija mora po naši zakonodaji poravnati obveznosti iz dohodka tudi v primeru, če doseže zaradi tega negativni sklad. Nastali manko v poslovnem skladu bomo morali nadoknaditi z boljšimi rezultati poslovanja ali pa z nadaljnjim zmanjševanjem realnih OD zaposlenih združno s sorazmernim zmanjševanjem obveznosti tistim porabnikom, ki jih pokrivamo iz dohodka in osebnega dohodka.

M.C.

● GOSPODARSKI NAČRT DO „Hoja“ za leto 1983

STROGE OMEJITVE

Večje olajšave bodo pri izvozu, zato bo potrebno napeti vse sile za povečanje izvoza

Številčnih podatkov o načrtovani delitvi celotnega prihodka do te številke še nimamo vsklajenih z družbenim dogovorom.

Delitev dohodka bo v letošnjem letu v neposredni povezavi po tem dogovoru z doseženo delitvijo v preteklem letu.

Obracun za preteklo leto smo imeli izdelan 18. 2. 1983, medtem ko še vedno niso na razpolago vsi podatki, kateri služijo kot osnova pri izdelavi oziroma vsklajevanju načrta za tekoče leto.

Iz dosedanjih smernic izdelave načrta je razvidno, da bomo povečali celotni prihodek za približno 23%, od tega predvidevamo fizično rast 3%.

Razkorak med nabavnimi in prodajnimi cenami, kakor tudi povečane stroške obrestnih mer bomo morali kompenzirati z notranjo produktivnostjo dela, boljšimi izkoristki materiala, uvajanjem racionalnejših izdelkov ter iskanjem ostalih notranjih rezerv.

Resolucijske omejitve bodo tako stroge, da se rezultati poslovanja ne bodo smeli poslabšati, ker so v neposredni povezavi z osebnimi dohodki. Večje olajšave bodo pri izvozu, zato bo potrebno napeti vse sile za povečanje izvoza.

ANTON MAJCEN

»HOJA« NI OSAMLJENA OAZA

V kratkem bodo podpisane pogodbe za izdelavo opreme za Bližnji vzhod v skupni vrednosti, ki je enaka polovici vrednosti internega plana izvoza — Naročilo za okoli osem milijonov dinarjev serijske opreme za zahodnoevropsko tržišče — Pohvala komercialnemu sektorju — Zlati časi velikih dobičkov so neizpodbitno mimo!

V preteklih petnajstih letih delovanja je bil delež izvoza v skupnem prihodku TOZD Pohištvo od 20% do 50%. Z ozirom na proizvodno usmeritev zlasti oddelka pohištvo (proizvodnja opreme po naročilu) so nihanja razumljiva, saj med dokončanjem enega naročila in začetkom drugega naročila za izvoz mine nekaj mesecev, v tem času proizvaja oddelak pohištvo za domače tržišče.

Oddelak žaga izvozi letno okoli 800 do 1.000 m³ žaganega lesa. Ta količina je v zadnjih petih letih skoraj stalna in se ne povečuje. Pretežni del izvoza predstavlja žagan les bukve, ki je namenjen italijanskemu tržišču. Žagan les bolj redkih domačih drevesnih vrst — brest, javor, češnja in drugi — izvažamo v ostale zahodno evropske države. Preko Slovenijalesa in Lesnine izvozimo nekaj smrekovega žaganega lesa v dežele Bližnjega vzhoda.

Izvoza polizdelkov — kot je žagan les — v bodoče tudi ne bomo povečevali. V naslednjih letih bomo celo postopno prešli v proizvodnjo elementov različnih dimenzij za različne tuje kupce. Tako se tudi pri manjših količinah realna vrednost izvoza ne bi spremenila, s tem pa bomo dosegli višjo stop-

kega obnašanja pa je padanje deleža izvoza v skupnem prihodku temeljne organizacije ob istočasnem porastu proizvodnje.

V tekočem letu ima temeljna organizacija tudi interni plan izvoza; ta je enak skupnemu planu izvoza delovne organizacije.

Ga bomo dosegli? Člani kolektiva smatramo, da ga lahko! V kratkem bodo podpisane pogodbe za izdelavo opreme za Bližnji vzhod v skupni vrednosti, ki je enaka polovici vrednosti interesnega plana izvoza! V dogovarjanju smo s tujimi kupci za naročila, ki so vrednostno še občutno večja in možnosti pridobitve teh naročil so zelo stvarne. V vseh primerih gre za izvoz na konvertibilno področje. Temeljna organizacija ima že podpisana naročila za okoli 8 mio din serijske opreme za za-

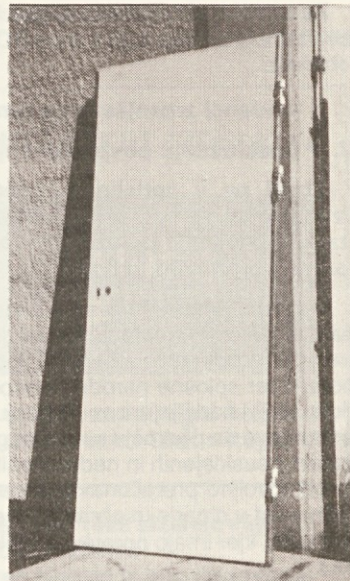
Oddelak tapetništvo se je prvič vključil v izvoz s svojimi izdelki pri izdelavi opreme za konferenčno palačo za zasedanje neuvrščenih v Bagdadu, Irak. v letu 1981. Žal je pri tem edinem naročilu tudi ostalo: kljub stalnemu ugotavljanju, da je potrebno vključiti oddelak tapetništvo čimbolj in čimhitreje v proizvodnjo opreme po naročilu v izvozu na konvertibilno tržišče, se nismo posebno potrudili, da bi izpolnili vsaj minimalne letne izvozne plane tega oddelka! Ravno tu pa so možnosti še velike, seveda pa ni več naročil, kjer bi bili ostanki čistega dohodka v izvozu »očarljivi«. Gotovo bi bilo smešno, če bi se spraševali: »Oddelak tapetništvo, kdaj, se boš že spravil v izdelavo opreme po naročilu za izvoz?! Pa vendar učinek bo...»

HOJA ni osamljena oaza, v kateri bi vladali posebej, njej prilagojeni, pogoji gospodarjenja! Upamo, da se tega vsi zavedamo! Nemogoče je namreč primerjati uspešnost izvoznih naročil danes s tistimi pred leti. Posebej ne s tistimi iz leta 1976 ki jih je opravila TOZD Pohištvo v Libiji!

Pogoji za izvoz opreme na konvertibilno področje so se bistveno spremenili. Pogoje medsebojnega sodelovanja v vsakem primeru določa kupec, ki na razgovore prinese tudi kup ponudb z vseh strani.

Pogoj, da do naročila pridemo je:

— konkurenčna cena, saj je ponudb proizvajalcev opreme



Vratno krilo za bolnišnico v Izoli — enostavnost je samo v videzu

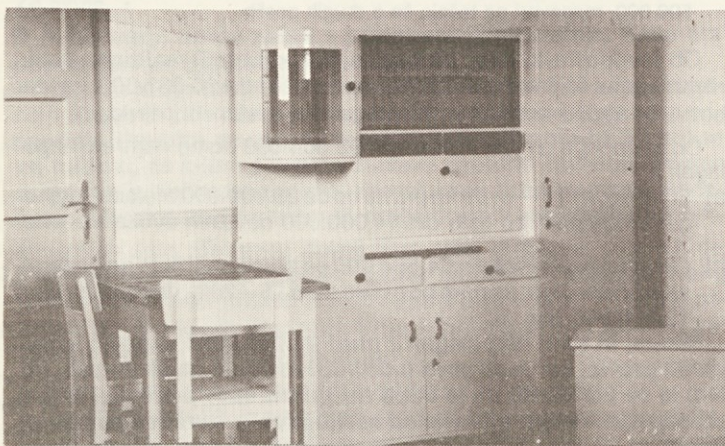
zelo veliko doma in v svetu, v individualno pa se vključujejo tudi proizvajalci serijskega pohištva — najvišjo kvaliteto izdelave z možnostjo naknadnega spreminjanja že določenih načrtov opreme

— točni in razmeroma kratki roki izdelave, dobave in montaže.

To so najpomembnejša določila; jih je še več, ki so pa včasih odločilna. Kupec pri vsem tem ne more in ni potrebno, da bi upošteval posebnosti razmer pri nas. Če hočemo pridobiti vedno nova naročila, bomo morali zadostiti vsem tem zahtevam.

In za zaključek? Zlati časi velikih dobičkov so neizpodbitno mimo! Gre za obdobje, ko bo potrebno zlasti v izvozu »preživeti«!

ALBIN METEŽ



Klasične »kredence« smo delali v Pohištvu med leti 1959 do 1964

njo obdelave izvoznega blaga, prodali bi več dela in manj materiala, izkoristili pa bi tudi vse več slabega žaganega lesa, ki ga bo v bodoče vse več.

Oddelak pohištvo se je zdaj tri leta po nepotrebnem zanašal na izdelavo in montažo opreme za bolnico v Benghaziju, Libija, za katero imamo res podpisano pogodbo, vendar bomo začeli s proizvodnjo opreme takrat, ko bo kupec nakazal avans; tega do danes še ni storil. Drugih izvoznih naročil tako nismo posebno vneto iskali: rezultat ta-

hadnoevropsko tržišče.

Cilj temeljne organizacije je, da se proizvodnja tega oddelka trajno zasede v pretežni meri z naročili za izvoz. Pri sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah doma in v svetu je to nujno in povsem razumljivo. Od vse proizvodnje v temeljnih organizacijah HOJE je za izdelke ravno tega oddelka na mednarodnem tržišču še največ prostora ob še dokaj ustreznih cenah.

Pri pridobivanju novih naročil iz tujine je komercialni sektor HOJE vložil res veliko dela in prizadevanj.



»Pograjška žaga« — manj žaganega lesa v izvoz

NAŠA LETOŠNJA IZVOZNA PRIZADEVANJA

Tudi v prihodnje se moramo prizadevati, da bomo čimbolj povečali naš lasten izvoz, zlasti tudi generalni izvoz in pa da bi čimbolj odpravili velika nihanja pri proizvodnji in realizaciji opreme v Pohištvu Polhov Gradec

Zaostrena ekonomska situacija tako v svetu kot pri nas doma se vsebolj odraža tudi v naši DO in to predvsem v dveh pojavnih oblikah:

1. V tendenci zmanjševanja rentabilnosti poslovanja.

2. V poslabšanju povpraševanja inozemskih kupcev.

Zlasti pa v nadaljnjem upadanju dohodkovne zanimivosti izvoza tako zaradi izredno slabih cen na inozemskem trgu, kot zaradi slabšanja položaja izvoznika doma v zvezi z neustrezno prerazporeditvijo ustvarjenih deviz.

V mojem prispevku bi se v nadaljevanju omejil le na nekatere najkajalnejše elemente zunanjetrgovinskega poslovanja, ki izhaja iz trenutne stopnje razvoja DO in obstoječe zunanje trgovinske zakonodaje ter splošne narodno-gospodarske deviznobilančne situacije države. Pri nadaljnjem analiziranju podatkov bi še pripomnil, da nam primerjave na področju zunanjetrgovinskih gibanj zamegljuje zmeda zaradi neusklajenih in nedorečenih izhodišč (uradni tečaji tujih valut, in samovoljno preračunavanje na raznih institucijah iz posameznih tujih valut v dinarje in obratno), kjer prihaja do velikih napak, zlasti v primerih, kjer imajo opravka z veliko paleto tujih valut, kot je to v naši DO.

V preteklen letu smo dosegli 54,5 milijona din konvertibilnega izvoza, kar je 63,3 % plana in 71 % od doseženega izvoza v predhodnem letu.

Zaradi takega gibanja na področju izvoza ob zadrževanju uvoza na nivoju predhodnih let, se nam slabša še vedno ugoden faktor pokritja uvoza z izvozom, ki je bil leta 1981 še 6,11, leta 1982 4,99, za leto 1983 pa se bo zmanjšal celo na 2,73, v kolikor bo potrjen naš predlog plana izvoza in uvoza. Pri tem moramo poudariti da nas ugoden faktor pokritja uvoza ne sme uspavati, saj bi bil tako s podjetniškega kot narodnogospodarskega stališča zanimivejši tudi slabši faktor, če bi uspeli povečati izvoz in s tem dvigniti sedanje absolutne vrednosti.

Plan HOJE za leto 1983 je napravljena na nekaterih predpostavkah, in sicer:

- 1. Splošno družbenoekonomska usmeritev na področju ekonomskih odnosov s tujino je minimalno povečanje skupnega izvoza za 18 %, od tega konvertibilnega za 9 %.**
- 2. Popolna nejasnost in nedorečenost v vseh ostalih elementih zunanjetrgovinske menjave, razen neka splošnih informacij, ki pa združenemu delu prav malo pomenijo, oziroma pomagajo.**
- 3. Nujno prisotna potreba, da v naši DO povečamo udeležbo izvoza v skupnem prihodku, ker je sicer resno ogroženo normalno delo, zlasti pa oskrba z repromateriali in rezervnimi deli, da o uvozu opreme sploh ne govorimo.**
- 4. Minimalni delež na razpolagalnih pravicah na ustvarjenih devizah (ki pa še vedno ni znan) — predvidevamo, da bo od 15 do 20 % od realiziranega izvoza.**
- 5. Imamo skupno firmo Hobles v obmejnem območju sosednje Italije, kar bi morala biti vspodbuda za povečevanje izvoza in maloobmejnega prometa.**
- 6. Že omenjeni, vedno težji pogoji pri pridobivanju inozemskih naročil, kjer je novih primernih del in naročil vse manj, ponudnikov pa vse več.**

Za tekoče leto imamo na ravni DO in TOZD opraviti z naslednjo zunanjetrgovinsko bilanco:

TOZD	Izvoz	Uvoz minimal. potrebe DO	— v 000 din — tečaj USA — 63,40	
			vsklaj. na ravni UNILES	pokritje izvoza
Galanterija	45.800	6.540	5.700	7,00
Pohištvo	32.990	7.360	6.420	5,30
Žaga Rob	920	7.780	680	1,18
Žaga Škofljica	9.160	4.570	3.990	2,00
Stavbno mizarstvo	3.694	2.740	2.390	1,35
Tesarstvo	—	5.390	4.577	—
DSSS	—	6.580	6.580	—
»HOJA«	92.564	33.960	30.337	2,73

Opombe:

- V gornjem prikazu je upoštevan naš predlog plana za SOZD UNILES in SISEOT SRS, ki je bil napravljen na osnovi tečaja USA dolarjev — 41,80 din in sicer izvoz v višini din 61.000.000, uvoz pa din 20.000.000, kar je po sedanjem tečaju USA dolarjev — 63,40 din za din 92.564.000 izvoza in za din 30.337.000 uvoza.
- V uvozu ni zajet uvoz opreme (lupnik) na kredit v višini din 9.209.000
- V uvozu pod DSSS v višini 6.580.000 je za din 5.700.000 odplačil deviznih kreditov iz predhodnih let.
- Planirani izvoz v višini din 92.564.000 ne bi smel povzročati večjih problemov, saj je zasnovan na realnih osnovah in sicer:
- V TOZD Galanterija je preko 70 % planiranega izvoza že zaključenega z letnimi pogodbami.
- V TOZD Žaga Rob in Škofljica je predvideno malenkostno povečanje v primerjavi z letom 1982, kar pa v maloobmejnem prometu preko Hobles ne bi smel biti problem.
- Izvoz na TOZD Stavbno mizarstvo je predvideni izvoz preko Hobles za kompletiranje programa Hobles.
- TOZD Pohištva je tik pred realizacijo posla v Iraku za ca USA dolarjev 500.000, razgovori pa tečejo še o drugih poslih.

Ob predpostavki torej, da boplanirani izvoz tudi realiziran, bomo razpolagali s fizičnimi pravicami uvoza v višini din 30.337.000, vendar bomo še vedno »kratki« z razpolagalnimi deviznimi pravicami.

Od skupnega izvoza v višini din 92.564.000 bomo namreč razpolagali z:

- 50 % deviznih — uvoznih pravic od ca 28.000.000 maloobmejnega izvoza nam bo dalo din 14.000.000 deviznih uvoznih pravic.
- Ostali izvoz v višini din 64.564.000 pa bomo realizirali po generalnem izvozu, kjer pa nam bo ostalo med 15—20 % deviz ali za okoli 12.000.000 din.

Skupaj bi torej razpolagali z okoli 26.000.000 uvoznih in deviznih pravic, kar je za okoli 8.000.000 manj od naših potreb. Pri tem je še poudariti, da je dosti neugodna tudi dinamika, ki je s precejšnjim delom odvisna od zaključitve in izvršitve poslov za Pohištvo, Polhov Gradec. Tako imamo trenutno velike težave, ker so potrebe po uvozu dosti večje od možnosti uvoza in apeliramo do nadaljnjega na strpnost, ker uvažamo in bomo do nadaljnjega morali uvažati le najnujnejše.

Stanje se sicer lahko bistveno spremeni v drugem polletju 1983, če bo prišlo do novih poslov za Pohištvo v Polhovem Gradcu (posli v Iraku, oprema bolnic v Libiji in še nekateri drugi posli), vendar bo takrat dober del leta že za nami.

Veliko si obetamo, kot že omenjeno, tudi od maloobmejnega prometa z Italijo in poslov preko proizvodnje rezil in brusnih materialov Hobles, vendar večjih finančnih efektov še ni pričakovati v tem letu.

Tudi v bodoče je za to delati vse na tem, da bomo čimbolj povečevali naš lasten izvoz, zlasti tudi generalni izvoz in pa, da bi čimbolj odpravili velika nihanja pri proizvodnji in realizaciji opreme v Pohištvu Polhov Gradec.

Naš cilj pa bi moral biti, da povečamo delež izvoza v skupnem prihodku vsaj na med 15—20 %, potem bodo odpadli tudi problemi in težave na področju oskrbe; razen tega je izvoz, tudi ob zmanjševanju domače kupne moči, najboljša garancija za nemoten tok proizvodnje in socialno sigurnost nas vseh.

JOŽE BERNIK

● RAZGOVOR Z DIREKTORJEM HOBLESA

SPODBUDA TUDI ZA ROJAKE ONSTRAN MEJE

„Po potresu so bile v Benečiji zgrajene štiri tovarne z mešanim jugoslovansko-italijanskim kapitalom. Ena od teh je tudi Hobles. Te tovarne dvigajo beneškega Slovenca,“ pravi direktor Miha Carlig.

Hobles pred začetkom obratovanja. »Mislim, da čudežev ne bomo uspeli napraviti, lahko pa s skupnim delom in zalaganjem vseh veliko napravimo,« je povedal v razgovoru direktor Carlig.

● Kako bi opisal dosedANJI potek dela kot prvi zaposleni v Hoblesu in direktor tega podjetja?

Potek dela od začetka do danes bi razdelil na tri faze. Moram povedati, da sta pretekli dve leti, odkar delam za Hobles. V začetku je bilo veliko dela v zvezi s pripravo in ustanovitvijo firme. Hobles je bil ustanovljen 11. 10. 1981. Od takrat naprej Hobles praktično obstoja. S tem so se začeli novi problemi: tehnični, finančni, organizacijski, kadrovski... Veliko smo se morali učiti, od jezika naprej. Moram povedati, da sem prej govoril samo beneško narečje. V dosedanjem obdobju sem opravljal zelo široko področje del in nalog.

Tako sem delal na reševanju in oblikovanju finančne konstrukcije, pri iskanju kreditov v Italiji in Jugoslaviji, iskanju dovoljenj in celotnega postopka v zvezi z nakupom zemljišča in pridobitev soglasij za gradnjo tovarne, iskanju in obdelavi ponudb za nabavo strojne opreme, izvajalcev inštalacij in gradbenih del, pri sklepanju pogodb za najrazličnejša dela, raziskavi trga stavbnega pohištva v Italiji in razna druga opravila. Seveda tega ne bi mogel napraviti brez sodelavcev in partnerjev, predvsem Hoje, ki so mi veliko pomagali. Aprila 1981 smo začeli graditi proizvodno halo. Vsak dan se je videlo več opravljenega dela in firma Hobles je začela vidno rasti. Poleg mene in ing. Cadoja, ki je delal na komercialnem področju, je prišel tudi ing. Markič, ki je s svojimi izkušnjami prijel v svoje roke v kratkem času tehnično področje. Potem smo zaposlili še Trusgnach Margerito za delo na administrativno-finančnem področju, Straccolini Štefana za pripravo dela, potem pa še Coren Roberta, Zaninija, Drecagno, Duzianiga in druge v kasnejši fazi. Prišla sta tudi Kolenc in Dermut iz Hoje, ki ju imamo kot za svoja.

● V februarju boste začeli s poizkusno proizvodnjo. Kako ste pripravljeni za začetek obratovanja?

Tako kot je bilo planirano, bomo začeli na koncu februarja z zagonom strojev in poizkusno proizvodnjo. Sprašuješ me kako smo pripravljeni? Povedati moram, da se moramo še veliko naučiti. Močno se vsi trudimo, da bomo potrebne zahteve uspešno obvladali. Imamo dobre stroje, dobro tehnologijo, zaposlujeemo dobre in mlade Benečane. Nekatere smo že zaposlili, druge bomo v naslednjih obdobjih.

Prepričan sem, da bomo dovolj hitro rešili probleme proizvodnje. Težje pa bo vprašanje prodaje, čeprav naročila že prihajajo. Nekaj smo tudi že prodali, preden je stekla lastna proizvodnja. Pri tem je potrebno upoštevati, da smo nova firma, ki prihaja na trg z izdelki v trenutku svetovne gospodarske krize.

● Kako ocenjuješ gospodarski načrt za letošnje leto?

Doseganje načrta, ki smo si ga zastavili, bo zahtevna naloga. Potrebno bo, da bomo vsi v Hoblesu skupaj s partnerji delali z veliko aktivnostjo. V primeru da načrta ne dosežemo, bo tudi finančni rezultat slabši od predvidenega. Mislim, da čudežev ne bomo uspeli napraviti, lahko pa s skupnim delom in zalaganjem vseh veliko napravimo. Hobles ima zelo malo lastnega denarja, vseh kreditov je približno 85 % vrednosti investicije. Kredite bo potrebno vrniti v 8 letih skupaj z obrestmi. Pomembno bo, da bomo dosegli vsaj pozitivno poslovanje.

● Kaj pomeni Hobles za manjšino v Italiji?

Hobles pomeni za našo Beneško Slovenijo veliko. Pri nas v Benečiji, tako kot v celi videmski pokrajini še ni priznana manjšina. Nimamo slovenskih šol, naše vasi nosijo italijanska imena. Od 40.000 prebivalcev nas je ostalo samo 12.000, od teh večina starejši. Po potresu so bile v Benečiji zgrajene štiri tovarne z mešanim jugoslovansko-italijanskim kapitalom. Ena teh je tudi Hobles. Te tovarne so ekonomska manjšina, ker le ekonomsko močna firma lahko pospešuje gospodarski in kulturni napredek. Te tovarne dvigajo Beneškega Slovenca, ti stega, ki je do včeraj imel edino rešitev, da je s kovčkom v rokah šel v svet, v belgijske rudnike, kanadske gozdove, nemške in švicarske tovarne, kjer je dan za dnem pozabljal na svojo govorico, kulturo in vse lepe stare domače navade.

In za konec: lepo vas pozdravlja Miha Carlig!

Hvala lepa tudi tebi, gospod Carlig. Želimo ti veliko uspeha pri vodenju Hoblesa.

V imenu uredniškega odbora razgovor vodil

CIRIL MRAK

● IZVOZ STAVBNO-MIZARSKIH IZDELKOV

OKNA NA TUJE TRŽIŠČE

S kvaliteto naših izdelkov so bili zadovoljni kupci v Italiji in ZRN, upamo pa, da bo tako tudi s kupci v Afriki

V izvozna prizadevanja se je v letu 1982 skušalo vključiti tudi Stavbno mizarstvo s svojimi izdelki.

Že pred gradnjo tovarne oken Hobles je bilo dogovorjeno, da bo izvajalec pridobljenih naročil pred zagonom tovarne v Čedadu, Hoja.

Tako smo imeli dovolj časa, da smo se na proizvodnjo kvalitetnejših, predvsem pa lepših oken, kakršne pač zahteva italijansko tržišče, dobro pripravili.

Sredi leta 1982 so prišla prva naročila in pričeli smo s proizvodnjo za en objekt, skupaj 27 oken.

Naleteli smo na dokajšnje probleme:

- nismo imeli zadostnih količin kvalitetnega žaganega lesa,
- za zahtevno konstrukcijo oken smo imeli premalo ustreznih rezil,
- nismo imeli pravočasno vseh ustreznih repromaterialov,
- občasno se je pri posameznikih pojavil odpor do »novih izdelkov«
- izvozna dokumentacija je bila pomanjkljiva

Po začetnih težavah smo potem tekom lanskega leta izdelali okna še za 7 objektov. Večino izdelkov smo tudi vgradili.

Za italijansko tržišče smo do sedaj opremili 8 objektov ali izdelali skupaj 195 oken.

Konec lanskega leta je naši komerciali uspelo dobiti tudi naročilo za ZRN. Skupaj s TOZD Tesarstvo smo izdelali elemente za 3 paviljone. V začetku leta 1983 pa smo spet delali okna za izvoz, tokrat za Afriko. Sredi februarja smo v treh kontejnerjih odpremili skupaj 110 oken.

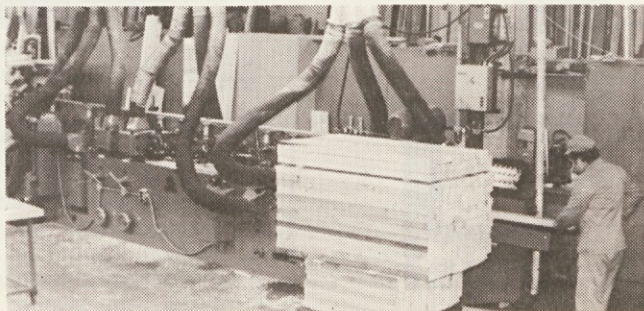
S kvaliteto izdelkov so bili kupci v Italiji in kupec v ZRN v glavnem zadovoljni, upamo, da bo enako v Afriki.

Cena izdelkov seveda ni bila po naših željah, a dosegli smo velik cilj: prišli smo do prepotrebnih lastnih deviz.

Vrednost izvoza je 3.180.000 din.

Možnosti za naprej so. Nujno je pridobiti nova ustrezna naročila. Delež izvoza oken bi morali povečati in v letu 83 doseči vsaj plan, ki je 4.000.000 din. Za dosego plana bo potrebno nabaviti žagan les boljše kvalitete, ustrezen repromaterial, ter izboljšati in racionalizirati izdelavo v vseh fazah proizvodnega procesa.

Stane Mesar



Večvretenski profilirni stroj Ledlnek



Planinarjenje je prijeten in zelo zdrav napor

● PLAN NAŠE PLANINSKE SEKCIJE

LETOS ŠEST IZLETOV

Konec lanskega leta je bila obnovljena planinska sekcija, ki si je že na prvem sestanku zadala nalogo, da v letu 1983 poživijo rekreacijsko dejavnost v »Hoji«. Pripravila je plan izletov v naravo.

Februar Kamniško sedlo
April Toško čelo — Topol
Junij Nanos
Julij Stol ali Kamniške
Avgust Triglav
September Janče

Datum izletov bo dodatno javljen na vsak TOZD posebej, vsaj tri tedne pred izletom.

Pozivamo vse sodelavce DO Hoje, da se teh izletov udeležijo v čimvečjem številu.

ANTON KREK



● KAJ JE IN KAJ BI LAHKO POSTAL



INŽENIRING V SVETU IN PRI NAS

Najbrž se vsi zavedamo dejstva, da so klasične oblike prodaje pohištva v izvoz kot poglavitna metoda prodora na tuji trg v večjem obsegu že več ali manj dosegle svojo mejo in da je perspektiva za večji plasman tudi našega znanja in izkušenj poleg vložnega dela v izvozni opremi ravno v kompleksnem inženiringu

Izraz »INŽENIRING« pisano fonetično ali v originalu »ENGINEERING« smo v poslednjem času vse več zasledili v poslovnih glasilih ali v drugih sredstvih javnega obveščanja. Mnogim od nas ta pojem na začetku ni dosti pomenil in še vedno si ga nekateri predstavljajo pač kot neko dejavnost, ki naj bi jo opravljali le inženirji — t.j. tehnični kader in naj bi njegov pomen bil razviden že iz same besede.

Zaradi povečanega pomena inženiranga v mednarodnih ekonomskih odnosih, kakor tudi za ureditev statusa te dejavnosti v okviru republike ter v odnosu do dejavnosti v okviru federacije, so OZD na pobudo Gospodarske zbornice SRS osnovali Splošno združenje za inženiring SRS, ki opredeljuje inženiring dejavnost z naslednjo definicijo:

»INŽENIRING je ime za celotno področje **podjetniške dejavnosti**, ki je vezana na izgradnjo industrijskih kapacitet, objektov infrastrukture, komunalnih in drugih objektov. S stališča organizacije, ki to funkcijo opravlja, je inženiring intelektualna dejavnost najrazličnejših strokovnjakov, nujna za doseganje najoptimalnejših ciljev v realizaciji investicijskega projekta, ki ga dosega na osnovi izbire ustreznih procesov, tehnike gradnje itd. To je hkrati objektivna potreba medsebojne povezave na področju znanost-tehnika-proizvodnja. Aktivnosti, ki jih pri tem organizacija opravlja so zelo številne, opravlja pa jih bodisi v celoti, bodisi samo delno«.

Njegovega pomena smo se pričeli zavedati vse bolj tudi v Jugoslaviji, sprva ko smo masovno kupovali v tujini proizvodne licence brez večkrat potrebnega tehničnega znanja in poznavanja tržnih razmer doma ali v svetu za uspešen dolgoročen plasman novih artiklov tudi v izvoz, še bolj pa ko smo se pričeli načrtno ukvarjati s prodajo svojega znanja in izkušenj tudi v druge države, kjer smo se srečevali s tehnično in finančno dobro organizirano konkurenco.

Na samem začetku moramo poudariti, da danes v svetu ne obstaja problem pomanjkanja fizične sile nižje, priučene ali srednje izobrazbe, ki si lahko v kratkem času pridobi ustrezne delovne navade in ožjo strokovno izobrazbo za delo v gradbenih projektih ali v novo zgrajenih tovarnah, temveč da obstaja povpraševanje po visokostrokovnem kadru, ki bi znal obstoječi delovni in finančni potencial dežel investitorjev ustrezno

usmerjati ter jim nuditi tudi znanje in eventualno kasnejšo pomoč pri delovanju in vzdrževanju novih projektov ali proizvodnih postrojev. Ravno to pa tudi nudi kompletni inženiring.

Seveda ni inženiring samo posredovanje lastnih intelektualnih storitev v raznih višjih oblikah gospodarskega sodelovanja, ampak je prek te nove kategorije mednarodnih ekonomskih odnosov posegel globoko tudi v načrtovano in smotno investiranje v infrastrukturo ter modernizacijo opreme in tehnologije neke dežele, ki se je »čez noč« prelevila iz dežele v razvoj v velikega investitorja in dolgoročnega partnerja tudi pri skupnih projektih ali skupnih naložbah izven svojega nacionalnega okvira. Tak primer je cela vrsta dežel bližnjega vzhoda, kamor »romajo« državne delegacije ali predstavniki podjetij bolj ali manj organizirano za velike »inženiring posle«, večkrat tudi na podlagi tako imenovanih čistih blagovnih menjav — toliko nafte za toliko tehnologije, znanja in opreme.

Kakšen pomen pripisujejo nekatere dežele industrijsko razvitega sveta ravno pospešenemu delovanju v tej smeri je razvidno iz tega, da so diplomatski razgovori naravnani in načrtovani v tej smeri, kakor tudi kasnejša spremljava izvedbe dogovorjenih programov, medtem ko so predhodno opravile tudi nekatere ostale faze oz. prilagodile nekatere spremljajoče dejavnosti.

Ko govorimo o kompleksnosti pojma inženiring, moramo opozoriti tudi na posebno vrsto t.j. »CONSULTING ENGINEERING«

(svetovalni inženiring), ki je lahko kot samostojna in edina dejavnost nekega inženiring biroja ali pa v sklopu ostalih inženiring dejavnosti, vključno lahko tudi s trgovskim oz. posredniškim delom pri drugih organizacijskih oblikah podjetij oz. OZD.

Seveda imajo pri določenih delih v tujini več možnosti za pridobitev posla tiste firme oz. DO, ki lahko poleg tehničnega dela inženiringa po možnosti z gradbeno izvedbo in dobavo potrebne opreme ponudijo tudi kompleksni »consulting engineering«.

● INŽENIRING V UNILESU

Če bi hoteli opredeliti na kratko oblike organiziranosti in metode dela tako na domačem kot na tujem trgu, predvsem pa z vidika uspešnosti izvoznega inženiringa v UNILESU, moramo najprej oceniti nekatere slabosti, ki veljajo za to dejavnost v slovenskem merilu. Ti faktorji, ki pripeljejo do slabe izkoriščenosti obstoječih kapacitet in do relativno slabega prodora na tuje trge s kompleksno ponudbo inženiring dejavnosti, so v glavnem naslednji:

- pomanjkanje ustrezno strokovno usposobljenega kadra za projektno vodenje procesov in pripravo investicij, posebej pa za potrebe mednarodnega trženja;
- odsotnost sistemsko zbranega znanja (tehnično, tehnološko, organizacijsko, upravljalno in marketinško) kot posledica splošne razdrobljenosti gospodarskih tokov in organizacije. Sistemi in načini pridobivanja takšnih znanj niso uveljavljeni;

- pomanjkanje poslovne povezanosti, specializacije in delitve dela;
- težnja vseh inženiring organizacij po univerzalnosti;
- pomanjkanje sredstev in ustreznih metod za obdelavo tržišča, zlasti je izražena neopremljenost za nastop na tujih tržiščih;
- popolnoma neurejeno področje informatike za potrebe dejavnosti;
- neurejeno vprašanje tehnične in normativne definicije posameznih faz in opravil inženiringa;
- nezaupanje koristnikov do domačega znanja;
- obnašanje konkurence (nelojalno, oz. brez predhodnega dogovora);
- nerazvite finančno-bančne funkcije za spremljanje te aktivnosti;
- visoka lastna cena;
- premajhen izbor tehnologij;
- delna nepripravljenost strokovnih kadrov za delo v tujini;
- neustrezna kadrovska struktura zaposlenih, slabo znanje tujih jezikov, prepočasno funkcionalno izobraževanje;
- zaprtost tržišč v SFRJ, splošna nekonkurenčnost, nesolidnost partnerjev (dobavni roki, kvaliteta).

iz prejetega gradiva pa v pravilniku Splošnega združenja za inženiring je razvidno, da smo si na tem področju v Unileisu sila različni ter da imamo neenotne organizacijske strukture, kakor tudi različen pristop k akviziciji teh del predvsem na zunanjem trgu.

Menda se vsi zavedamo dejstva, da so klasične oblike prodaje pohištva v izvoz kot poglavitna metoda prodora na tuji trg v večjem obsegu že več ali manj dosegle svojo mejo in da je perspektiva za večji plasman tudi našega znanja in izkušenj poleg vložnega dela v izvozni opremi ravno v kompleksnem inženiringu. V tej smeri je bilo izrečenih in

napisanih že dovolj deklarativnih izjav o nujnosti organiziranega nastopa na zunanjih trgih predvsem v DVR v inženiringu in s tem namenom je bilo ustanovljeno Splošno združenje za inženiring Slovenije. Naša naloga je, da se ob priliki organiziranega in enotnega nastopa Unilesa v tej skupnosti organiziramo in enotno pojavimo tudi nasproti domačim in tujim partnerjem, ki bodo le na ta način pripravljeni sodelovati z nami pri skupnem opremljanju večjih projektov.

Z osnovnim namenom boljšega sodelovanja in povezovanja med posameznimi TOZD se bodo v Unileisu osnovali proizvodno-programске skupnosti. Ena med njimi bo tudi Skupnost za inženiring, ki naj bi v svojem programu dela imela ureditev statusa inženiringa v Unileisu v prvi vrsti:

- z enotnim in organiziranim nastopom Unilesa v obliki celostne predstavitve inženiringa predvsem v tujini;
- z izdelavo skupnega kataloga o inženiring dejavnosti v Unileisu;

- z združevanjem zmogljivosti in sodelovanjem na konkretnih projektih;

- z enotnim pristopom pri usposabljanju kadrov ter izmenjavi izkušenj in znanja na področju inženiring dejavnosti;

- s postopnim integracijskim procesom na tem področju, ki ne bo na podlagi formalnega pristopa, temveč na osnovi skupnih ekonomsko pogojenih interesov in ciljev.

Upravičenost take usmerjenosti inženiringa naj bi se v končni fazi izkazala v večjem in kakovostnejšem plasmaju našega znanja in možnosti v inženiringu predvsem v tujino, ki naj bi kot edino objektivno merilo tudi potrdilo naša skupna prizadevanja in usmerjalo nadaljni razvoj skupnosti, kakor tudi strategijo organiziranega in enotnega nastopa na tujih tržiščih.

JANEZ CERAR



Lado Nartnik

Preskrba z materiali v letošnjem letu....

NAŠA NAJBOLJŠA EKIPNA UVRSTITEV

Lepo vreme in dobra organizacija

V soboto, 19. februarja smo se v prelepem sončnem vremenu zbrali na pobojih Pohorja, da ponovno pomejmo svoje moči v veleslalomu in smučarskih tekih. Prišlo nas je okrog 300, kar je največ doslej. Progi za veleslalom sta bili postavljeni na lepih terenih Areha. Tudi tekači so imeli lepo in odlično pripravljeno progo. Tekmovanje je potekalo hitro in v športnem duhu. V takih dobrih pogojih so se tudi tekmovalci »Hoje« potrudili in dosegli najboljšo ekipno uvrstitev doslej, to je 7. mesto od 12 ekip. Letošnji gostitelj je bil Marles iz Maribora, tehnično plat tekmovalca pa je izpeljal SK Branik.

Doseženi rezultati:

Ekipno:

1. Marles 717 točk
2. Lesnina 464 točk
3. Meblo 452 točk
7. Hoja 93 točk

K temu rezultatu so prispevali v svojih kategorijah:

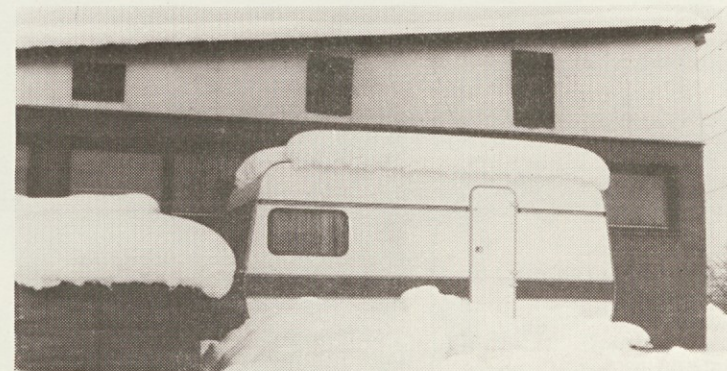
Anton Majcen 1. mesto (25 točk), Franc Kolenc 3. mesto (20 točk), Marjan Cirman 9. mesto (12 točk), Ivan Pečenko 8. mesto (13 točk), Vilijam Košir 11. mesto (10 točk), Stane Mesar 9. mesto (12 točk).

Trudili pa so se še:

Rada Čepuran — 33. mesto, Katja Florjančič — 35. mesto, Sonja Goršič — 36. mesto, Mirko Zorčič — 37. mesto, Zdravko Bizjan — 38. mesto, Janez Cimperman — 28. mesto.

Odstopili pa so: Zdravko Marinko, Jože Kolenc, Boris Armič, Mirko Jerman.

MARJAN CIRMAN



V tej prikolici bomo letos prvič dopustovali

● USPEŠEN IZVOZ V SOZD UNILES

SAMO V SLOGI JE NAŠA MOČ

Za vsak dinar uvoza 2,73 dinarja izvoza — Naša sestavljena organizacija je prispevala največji delež deviz v republiki za pokritje splošno družbenih potreb

Bitka izvoznih rezultatov v l. 1982 je za nami. Lahko trdimo, da je dobljena, saj smo za vsak uvožen dinar izvozili za 2,73 din, čeravno smo sl zastavili 2,60.

V globalu je SOZD Uniles dosegel plan na konvertibilno območje 78,70% ali 2,692 milijarde din. Pri tem smo porabili le 0,988 milj din za uvoz. Smo sestavljena organizacija, ki je največji delež deviz v SRS dala za pokritje splošno družbenih potreb.

	realizacija (v 000 din)	% izpolnitve plana
1. IZTOK	27.241	71,96
2. JAVOR	508.706	98,76
3. KRASOPREMA	17.196	23,23
4. LESNINA	178.158	80,86
5. LIKO	388.834	89,71
6. MARLES	332.936	73,49
7. MEBLO	769.558	92,96
8. NOVOLES	650.592	75,59
9. STOL	268.103	111,81
10. HOJA	79.325	56,81
UNILES	3.220.649	84,76

Izvozne obveznosti SOZD-a Uniles na konvertibilna tržišča za preteklo leto so bile v globalu 3,421 milijarde din, kar smo realizirali 78,70%. Z uvozom smo realizirali le 75% plana.

Pokritje uvoza z izvozom je v SOZD Uniles 2,73, kar je pri posameznih članicah zelo pisano:

od 1 pri Krasopremi do 4,99 pri Hoji. To pokritje je zelo odvisno od strukture proizvodnje in stopnje finalizacije. Pavšalno za lesno dejavnost lahko rečemo, da je pod 2 kritično in nad 3 zelo dobro.

Kljub stalnim spremembam in omejitvam smo si članice v SOZD Uniles pri uvozu lani z razumevanjem med seboj veliko pomagale, sicer bi prišlo do zastoja v oskrbi z reprodukcijskimi materiali.

Skupni izvoz SOZD Uniles je realiziran 3,221 milijarde din ali 84,76% od sprejetega plana.

Z ozirom na to, da SOZD Uniles predstavlja 1/3 izvoza lesne dejavnosti in gozdarstva v Sloveniji in da doprinese največji devizni saldo za devizno pokritje splošnih družbenih potreb, je nujno, da članice SOZD še naprej nastopajo skupno na tem področju. To se je že pokazalo v preteklem letu pri skupnem nastopu v republiškem SISEOT, v Narodni banki in v Gospodarski zbornici, kjer smo s skupnim nastopom premostili marsikatero bariero, ki je bila za posamezno članico zelo boleča.

S spremembami in dopolnitvami zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino, ki je stopil v veljavo 1.1. 1983, je dano več pristožnosti razpolaganju z devizami na zvezno raven, zato je enotno delovanje članic na ravni SOZD Uniles še potrebnejše.

Samo v složnem in enotnem nastopanju lahko več pomenimo pri odločanju.

**DRAGO MASELJ,
UNILES**

● LEPA PRILOŽNOST

IZOBRAŽEVANJE ZA DELO

Od 34 delavcev jih je na žalost polovica že nehala obiskovati tečaj

V mesecu februarju smo s sodelovanjem verificirane izobraževalne institucije Srednje lesarske šole Škofja Loka organizirali tečaj za pridobitev I. stopnje zahtevnosti poklicev v lesarstvu — priučevanje. V tečaj so se lahko vključili vsi ne kvalificirani delavci, za katere se zahteva po Pravilniku o sistematizaciji delovnih nalog in opravi strokovna izobrazba PU delavca, imajo vsaj 600 ur delovne prakse in so perspektivni za kadrovske politiko TOZD.

Program tečaja obsega 140 ur predavanj iz teoretičnega gradiva v popoldanskem času in ob prostih sobotah, čas praktičnega poučevanja v delovnem času po posameznih delovnih mestih pa je odvisen od zahtevnosti delovnih nalog in učenčevih predznanj.

Tečajniki so pri teoretičnem delu, ki poteka v jedilnici TOZD STAVBNO MIZARSTVO spoznali osnove tehnologije gradiv, poklicne tehnologije, varstva pri delu, organizacije z ekonomiko, kontrole kvalitete, strokovnega računstva, samoupravne zakonodaje OZD in slovenskega jezika. Učne programe smo kar najbolj prilagodili potrebam naše proizvodnje. Teoretični in praktični del pouka izvajajo delavci HOJE.

V tečaj se je vpisalo 34 delavcev, vendar jih je polovica že nehala obiskovati predavanja. Ker gre tečaj že h koncu predvidevam, da jih bo 17 uspešno opravilo zaključni izpit. To so:

— iz TOZD STAVBNO MIZARSTVO:

Ramo Džozović in Marjan Sinček v strojni obdelavi, Franci Brčan in Fikret Fazlić v ročni obdelavi, Dušan Šobak v dovrševanju površin, Andrej Sinček, Zvonko Škantar in Sajid Zukić kot skladiščni in odpremi delavec.

— iz TOZD POHIŠTVO POLHOV GRADEC: Janez Bradeško za skladiščnega delavca, Marija Justin, Marija Trnovec in Niko Trobec v strojni obdelavi, Janja Končan in Marjeta Bradeško v montaži ter Anica Kucler v tapetništvu.

— iz TOZD ŽAGA ŠKOFLJICA: Mustafa Sarajlić v žagarstvu ter Martin Legan v ostrenju orodij in rezil.

Vsem tečajnikom želim, da uspešno opravijo zaključni izpit in pridobijo znanje prenesejo na svoje delo.

SONJA GORŠIČ



Lubje, kot ostanek lupljenja hlodovine na žagah, je bilo do nedavna brez vrednosti. Nove tehnologije omogočajo porabo v energetske namene kot sveže ali suho lubje v razsutem stanju, v obliki briketov ali pa predelava v humus. (Na sliki: Lupilnik »Braun« s kupom lubja na žagi Škofljica)

VEDNO BOLJ ODVISNI OD LASTNIH KADROV

Potrebe za novimi stroji in napravami so stalne, in če ni možnosti nabave doma in ne v tujini, potem je edina rešitev, da se stroj izdelava v lastni delavnici

Ko je Jugoslavija v sedemdesetih letih pridelala tako velik zunanji trgovinski primanjkljaj in bila prisiljena odločno poseči na vsa področja zunanje trgovine se je tudi uvoz opreme za potrebe lesne industrije iz razvitih držav močno zmanjšal.

Proizvodnja v lesni industriji pa mora teči naprej in za zamenjavo stare in iztrošene strojne opreme je treba najti ustrezno rešitev. Sproti nastajajo novi problemi v proizvodnji in vsak proizvajalec jih skuša optimalno reševati.

V Jugoslaviji proizvodnja strojev za potrebe predelave lesa ne poteka v enakem tempu kot sam razvoj primarne in finalne predelave lesa. Za področje primarne predelave izdeluje tovarna Bratstvo iz Zagreba bločne tračne žage in cepilke, ki pa po tehnoloških rešitvah niso primerne za vsako proizvodnjo. Na področju finalne predelave je potreba po specialnih strojih v lesni industriji stalno prisotna. Tako se je za potrebe finalne industrije razvilo na novo precej domačih proizvajalcev, ki skušajo vsak na kolikor toliko uspešen način nadomestiti praznino na trgu. Proizvodnja teh strojev se je predvsem razvila v samih lesnih tovarnah, čeprav bi pričakovali, da bi bilo to lažje izvesti v kovinsko — strojnih tovarnah, kjer že tehnologija za izdelavo strojev obstoja. Treba je reči, da razen svetlih izjem kovinsko strojna industrija ni izrabila ugodnega trenutka za ta proizvodni program. Jasno pri tem paje, da konstruktorji strojev težko rešijo konkretne zahteve in brez sodelovanja tudi ta zahtevna proizvodnja ne more zaživeti.

V pomanjkanju se vsak proizvajalec znajde kot ve in zna. Potrebe za novimi stroji in napravami so stalne, in če ni možnosti nabave ne doma ne iz inozemstva, je edina rešitev da se stroj izdelava doma.

Tako se je v skoraj vseh večjih tovarnah, ki se ukvarjajo s predelavo lesa pričela proizvodnja strojev.

Najprej v okviru vzdrževanja, kjer so obstajali vsaj osnovni kovinski orodni stroji. Danes pa že precej tovarn v Sloveniji resno pristopa k ustvarjanju TOZD v katerih poteka dokaj organizirana proizvodnja strojev za lesno industrijo. Kljub temu, da se pojavlja veliko proizvajalcev je asortiman strojev tako velik, da je prostora na tem področju ob pametnem medsebojnem dogovarjanju pri delitvi proizvodnega programa dovolj.

Problemov, ki nastopajo pri izdelavi same opreme je pa veliko. Stroj sam ni le kup na različne načine obdelanega železa. Danes se zahteva od strojev visoko zmogljivost, natančnost, zanesljivost pri obratovanju,

varno upravljanje in končno pri nabavi sprejemljiva cena in pa še znosni roki dobave. Na področju izdelave lesnih strojev predvsem zataji spremljevalna industrija v Jugoslaviji. To so krmilni elementi, ležaji, hidravlični agregati, variatorji, reduktorji, elektromotorji in servo motorji, razne bolj zahtevne merilne in krmilne naprave, itd. Na tem področju industrija ni razvila širših programov, ali pa jim izdelava v malih serijah dohodkovno ni zanimiva.

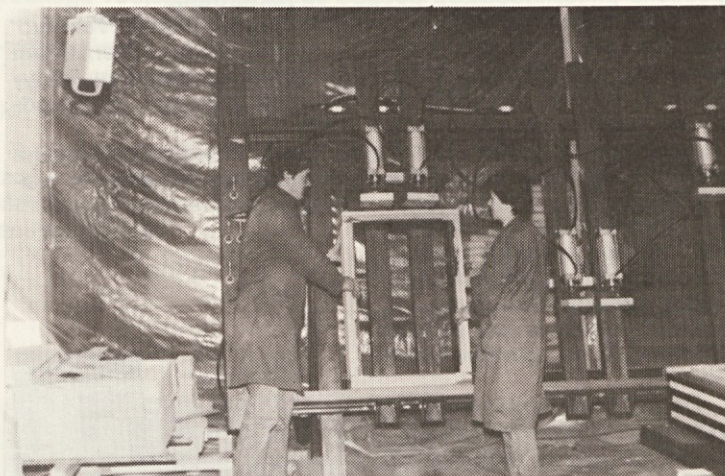
Naj osvetlimo še kako se vsakodnevno srečujemo s to problematiko v naši DO. V zadnjem času smo na domačem trgu nabavili nekaj strojev, ki so po izdelavi in izvedbi dokaj zahtevni. Od proizvajalca ing. Ledineka iz Maribora smo nabavili 2 profilirna več vretenska stroja. Kljub temu, da nam je proizvajalec garantiral ugodne dobavne roke in kvaliteto, kot ustreznih zahodnoevropski proizvajalci mu to kljub njegovi želji ni uspelo in še do danes ni usposobil stroje tako kot je bilo dogovorjeno. Problematici so predvsem dobavni roki, kvaliteta obdelave na strojih in pa zaradi dobavnih rokov visoka končna cena.

Prav tako slabe izkušnje imamo pri hidravlični stiskalnici za furniranje, ki smo jo nabavili v tovarni »Javor«. Dobavni rok se je občutno podaljšal. Zataknilo se je pri končni montaži stiskalnice, ker ni bilo ustreznih gibljivih

cevi. Da je stiskalnica pričela obratovati se je moralo rešiti s provizoričnimi izvedbami. Pri vseh teh problemih nastopa še vedno več manjših, od pomanjkanja dobre tehnične dokumentacije in iskanja izvedbenih reši-

hitro izdelati pa ni na trgu določenih materialov ali pa so dobavni roki posameznih elementov izredno dolgi.

V delovnih organizacijah nastajajo vsakodnevno novi problemi na tehnološkem področju. Skupno z domačimi vzdrževalnimi službami in pa proizvajalci strojev se skuša doseči ustrezne rešitve. V začetni fazi je cena teh rešitev prav gotovo visoka. Če-



Okvirna pnevmatska stiskalnica (Hoja Ljubljana)

tev pri priključitvi, ko se podatki iz dneva v dan spreminjajo.

Treba je priznati, da izdelovalcem opreme in strojev ni lahko, ker na domačem tržišču ni možno dobiti kvalitetnih elementov in komponent, ki jih za delovanje stroja morajo vgraditi. S takimi problemi se ukvarjajo tudi naše vzdrževalne službe, ki morajo večkrat določene dele na

dalje večje število proizvajalcev pa nam daje upanje, da bomo tudi na tem področju napravili občuten korak naprej.

V Hoji predvsem v Podpeči smo že od nekdaj izdelovali zahtevnejše naprave in stroje za domače specifične potrebe. Ta praksa se nadaljuje in je prav v zadnjem času bolj izrazita. V naših delavnicah smo z lastnimi kadri izdelali že precej manj ali več zahtevnih priprav. Rezultati dela na tem področju nam vlivajo nove ideje in zamisli. Z voljo, znanjem in iznajdlivostjo bodo tudi te zamisli postale resničnost.

ANTON TEHOVNIK



Prečni in vzdolžni transporter v žago na Škofljici. (Izdelek Hoja Ljubljana)

● ČESTITAMO

Mušič Zdenka, poročena Dolgoš je končala meseca januarja 1983 prvo stopnjo na Višji šoli za organizacijo dela proizvodno smer.

● PRED NABAVO NOVEGA RAČUNALNIKA

DOBA MLINČKOV JE MINILA

Marsikatero delo bo postalo bolj ažurno, zbrani pa bodo tudi tisti podatki, ki jih je treba zdaj voditi ročno — Kot dopolnilo k dosedanji obdelavi osebnih dohodkov, bo zajeta tudi kadrovska evidenca — Kdor bo zaostajal na tem področju, bo začel capljati tudi na organizacijskem in tehnološkem področju

V naši delovni organizaciji si že dalj časa prizadevamo, da bi z nakupom novega računalnika našli pot do tistih podatkov, ki jih v dosedanjem poslovanju še nimamo.

Da bomo lažje presodili, kateri so tisti podatki in informacije, ki naj bi jih z novim računalnikom pridobili, bomo najprej izdelali analizo obstoječega stanja z dosedanjimi obdelavami. Te obdelave imamo sedaj na računalnikih manjših kapacitet kot so DARO 1720 in PHILIPS 359.

Ne smemo pozabiti, da je bil v teh letih le dosežen določen napredek, seveda v okviru možnosti, ki nam jih je ponujala velikost teh dveh računalnikov. Velikokrat je bila izražena želja, da bo potrebno pridobiti še nove podatke, vendar nas je majhna kapaciteta dosedanjih računalnikov pri tem omejevala. S tem nikakor ni rečeno, da sedaj nimamo nobenih podatkov in da se odločamo na pamet. Ta miselnost je lahko prisotna le v toliko, da je pot do določenih odločitev nekoliko daljša in zamudnejša, nikakor pa ne zmotna. Zmotna je lahko v toliko (človeški faktor), ker v danem trenutku odločitve ne upošteva vseh možnih faktorjev, ki na odločitev lahko vplivajo.

Da do takšnih napak ne bo prihajalo, nam bo v pomoč računalnik, ki bo po svoji funkciji lahko vseboval vse možne faktorje, ki bodo potrebni za izdelavo določenih naloge. Vendar brez pravih vhodnih podatkov ne moremo niti ne smemo zahtevati, da nam bo dal računalnik kot izhodno listo pravilne podatke.

Ker odločitev o nakupu računalnika ni preprosta, smo za začetek naredili analizo obstoječega stanja poslovanja. Na osnovi tega se bomo lažje odločili, kakšna vrsta in velikost računalnika bo za naše potrebe najbolj primerna.

S predstavniki Metalke, TOZD Inženiring smo najprej izdelali analizo sedanjih obdelav, ki jih sedaj vodimo na naših računalnikih:

Te obdelave so:

- osebni dohodki
- saldakonti kupcev in dobaviteljev
- glavna knjiga
- osnovna sredstva
- materialno knjigovodstvo (TOZD 3)
- potrošniška posojila

Pri obdelavi teh analiz sem bila kot predstavnik oddelka za AOP stalno prisotna, v veliko pomoč pa so bili tudi delavci iz posameznih služb na DSSS, ki se s konkretnim delom vsakodnevno srečujejo. Po teh analizah smo ugotovili, da bo z novim

računalnikom marsikatero delo postalo bolj ažurno, zbirali pa bomo tudi tiste podatke, ki jih sedaj vodimo ročno.

Novi računalnik bo zajemal še naslednje obdelave:

- fakturiranje
- blagovno knjigovodstvo
- kalkulacije z zajemanjem časovnih obremenitev delovnih mest (področje proizvodnje)
- planiranje proizvodnje na komercialno tehničnem področju.



Sestri Zdenka in Mihela

V tem poročilu se bom omejila na najbolj pomembne podatke, ki bodo lahko posredovani in prednosti, ki jih uvedba računalnika omogoča.

Kot dopolnilo k dosedanji obdelavi osebnih dohodkov, bo zajeta še kadrovska evidenca. Zanimiva je predvsem pri velikem številu delavcev pri posameznih organizacijah združenega dela. Pri klasičnih obdelavah podatkov o delavcih mora kadrovska služba večkrat pisati spiske za posamezne grupe delavcev ali pa za vse delavce, z različnimi vrstami podatkov. V memoriji računalnika bodo vpisani podatki, ki jih bo lahko izpisoval odvisno od potrebe določene institucije.

Oba programska paketa: kadrovska evidenca in obdelava osebnih dohodkov pripadata k istemu informacijskemu sistemu. Ti paketi so narejeni tako, da lahko koristijo skupno bazo podatkov, lahko pa se koristijo neodvisno eden od drugega.

Pri obdelavi saldakontov, to je kupcev in dobaviteljev bomo lahko imeli podrobnejši pregled o naših kupcih in dobaviteljih, kakor tudi jasnejši pregled nad plačilnimi pogoji, ki jih faktura vsebuje. Če bodo ti pogoji točno določeni in vpisani, bo pri virmanskem plačilu računa omogočen avtomatski izpis virmana. Veliki problem predstavlja danes tudi izračun obresti, saj različni plačilni pogoji terjajo tudi različen procent izračuna. S pomočjo programske izdelane tabele za izračun, bo to delo veliko lažje.

Obdelava materialnega poslovanja na računalniku bo za nabavni oddelek predstavlja veliko olajšavo pri nabavi materiala. Možen bo dnevni pregled zalog materiala, na osnovi katerega se bo nabavna služba lažje odločala, kateri material je nujno potreben za naročilo (signalna zalog). Iz vidika, da je delo nabavne službe v današnjem času še težje, saj je z nabavo materiala danes zelo težko, bodo ti podatki prispevali k lažjemu delu. V primeru, da iz zahtevnice materiala, ki prispe iz TOZD ne bo možna nabava vsega materiala, bo dana možnost, da nabavni referent dobi seznam tistega materiala, ki po zahtevnici ne bo dobavljen.

Na računalniku bo možno tudi fakturiranje, ki sedaj poteka še ročno. Z določeno poenostavitvijo in spremembo dokumentov, kakor tudi samega sistema dela, bo prehod na računalnik enostavnejši.

Poleg knjigovodske evidence bomo imeli na računalniku tudi kalkulacije izdelkov z zajemanjem časovnih podatkov, porabe materiala v fizičnih enotah in vrednostih.

Prehod na računalniško obdelavo podatkov bo prehod, saj bo za pravilno izvajanje postavljenih nalog potrebno veliko dela tako na organizacijskem področju, kakor tudi sami izvedbi obdelav na računalniku.

Če hočemo torej, da bo delovni človek informiran o dogajanjih v razumljivi obliki in primeren obsegu, moramo informacijski sistem zastaviti enotno v bazi z vsemi sestavinami, ki so potrebne za nadaljno izgradnjo.

Jasno je, da vsaka modernizacija nekaj stane. Razvoj in vedno širša uporaba elektronskih računalnikov kaže, da je taka naložba utemeljena. Ročna obdelava in doba mlinčkov je minila. Kdor bo zaostajal na tem področju, bo začel capljati tudi na organizacijskem in tehnološkem področju.

Iznajdba računalnika pomeni za človeštvo neslutene možnosti razvoja, lahko pa tudi nov instrument za manipuliranje z njim. Nevarnost, da se uporaba računalnika izrodi v negativno skrajnost bo veliko manjša, če bomo poznali in uporabljali njegove prednosti.

ZDENKA DOLGOŠ

DOPISUJTE
V VAŠE
GLASILO
„HOJA“

● ZA VSAKO NESREČO IZGUBLJENIH 17 DELOVNIH DNI

NAJVEČ NESREČ ZARADI NEPREVIDNOSTI

Vedno več je nesreč na strojnih napravah, kjer se del strojne opreme vrti — Premalo je pobud za izboljšanje varstva pri delu

V letu 1982 je bilo v naši DO 62 nesreč pri delu in 2 nesreči na poti z dela ali na delo. Realen odstotek nesreč se je iz leta 1981 (6,3 %) v letu 1982 dvignil na 7,8 %. Pri tem je bilo izgubljenih 17 delovnih dni na eno nesrečo. To pomeni, da so bili zaradi nezgode pri delu odsotni vsak drugi dan 3 delavci. Z vsako nesrečo v poprečju smo imeli 70.643 din stroškov, kar znese skupaj za vse nesreče skoraj 4,50 tisoč din. V tem znesku niso všteti stroški zdravljenja, sodni stroški, izpad proizvodnje itd.

Kot vsako leto, tudi letos ugotavljamo, da prevladuje »osebna neprevidnost« posebnost pri ročnih manipulacijah z elementi obdelave. Zato si zapomnimo: preden pričnemo z delovno operacijo prenosa ročnega transporta ali prestavitve materiala iz enega položaja v drugega, se moramo prepričati, da je transportna pot za prenos materiala prosta. Pomembno je tudi izbrati pravilen način transporta, itd.

V naših vsakoletnih poročilih opozarjamo na podlagi statističnih podatkov na gibanje nesreč pri delu, vzroke nesreč in posledice ki pri tem nastanejo. Zato zopet apeliramo na celoten kolektiv DO Hoja, naj si prizadeva za zmanjševanje nesreč pri delu. Poleg ekonomske škode, ki pri tem nastane je bistvenejša humana plat. Zavedati se moramo, da ni dovolj, da poznamo navodila za varno delo na stroju ali pravilnik o varstvu pri delu, bolj bistveno je, da si znamo odgovoriti, čemu so namenjeni predpisi.

Ugotovilo se je, da je vedno več težjih nesreč na strojnih napravah, kjer se del strojne opreme vrti. Iz tega je izšel logičen predpis: vsi vrteči deli strojne priprave ali naprave, morajo biti za varovani s stabilno varnostno ograjo, mrežo ali oklepom. Kjer se to ni dalo urediti, je prišlo do drugačnih zaščitnih ukrepov. Iz tega lahko sklepamo: čim več je različnih strojnih priprav in naprav, več je predpisov in navodil za varno delo.

Ugotavljamo, da je vse premalo pobud za izboljšanje varstva pri delu s strani delavcev po posameznih TO. Iz našega pravilnika o varstvu pri delu je razvidno, da je vsak delavec v svojem delokrogu zadolžen in obenem ima pravico, da zahteva odpravo ali spremembo določenega varstvenega ukrepa, če ugotovi, da je sedanjí ukrep zastarel.

Poleg tega ima vsak delavec še niz drugih dolžnosti iz varstva pri delu in mislim, da ne bo odveč, če jih nekaj naštejemo:

— delavec mora: opravljati svoje delo tako pazljivo, da ne ogroža svojega zdravja in življenja, kot tudi zdravja in življenja sodelavcev.

— namensko uporabljati opremo za osebno varnost, z njo ravnati pazljivo in jo redno vzdrževati

— vsako pomanjkljivost, okvaro stroja ali naprave, ki lahko ogrozi varno delo, takoj javiti neposrednemu vodji dela

— pred razporeditvijo na delo zahtevati, da se ga pouči z varstvenimi ukrepi v zvezi z delom, organizacijo in načinom izvajanja varstva pri delu.

— prijaviti vsako nesrečo pri delu ali pojav, ki bi lahko ogrozil njegovo zdravje in življenje ali zdravje in življenje sodelavcev.

Za neupoštevanje dolžnosti iz varstva pri delu, je delavec odgovoren in pomeni kršitev delovne dolžnosti.

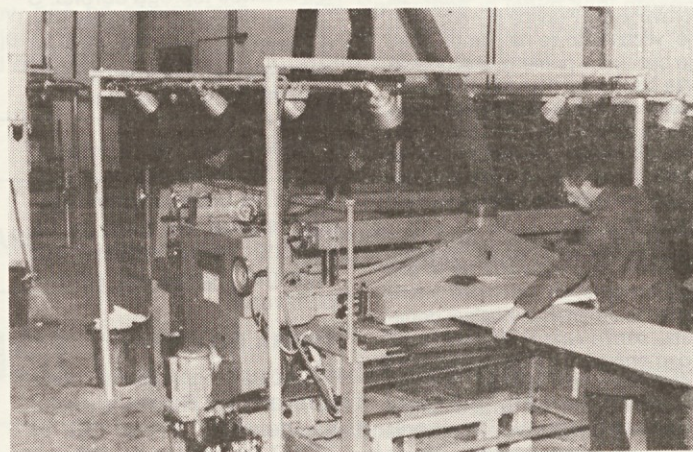
Za hujšo kršitev delovne dolžnosti se šteje zlasti:

- opustitev varnostnih ukrepov
- neupoštevanje navodil za varno delo in opozoril neposrednega vodje dela ali druge odgovorne osebe
- opustitev uporabe sredstev ali opreme za osebno varnost pri delu.

Te hujše kršitve delovnih dolžnosti se obravnavajo na disciplinskih komisijah čedalje strožje.

S temi nekaj vrsticami želimo, da bi jih vzeli delavci na znanje, da bi s tem v bodoče preprečili vsaj nekaj nepotrebnih nesreč, ki prizadenejo predvsem ponesrečenca, njegovo družino in končno vso našo družbo.

BORIS ROŽANČ
Služba za varstvo
pri delu



Samodejna protipožarna CO₂ naprava na valjčni nanašalki laka v TOZD Polhov Gradec

NESREČE PRI DELU IN IZGUBLJENI DNEVI (bolniška) NA ENO NESREČO V LETU 1982 PO TOZD V DO HOJA

TOZD	Povprečno zaposlenih	Število nesreč pri delu	% nesreč za leto 1982	št. nesreč na poti na delo in z dela	Število izgubljenih dni na eno nesrečo
»STAVBNO MIZARSTVO«	174	14	8,0	—	8,5
»POHIŠTVO« POL. GRADEC	172	13	7,5	—	15,4
»ŽAGA« ŠKOF LJICA	61	12	19,5	—	16,0
»TESARSTVO«	93	10	9,3	—	38,0
»GALANTERIJA« PODPEČ	147	11	7,5	1	9,0
»ŽAGA« ROB	27	2	7,4	—	25,0
DSSS	99	—	—	1	—
SKUPAJ:	773	62	8,0	2	17,0

OPOMBA: K številu zaposlenih je potrebno upoštevati še 51.486 nadur, kar znese dodatno še 24 delavcev skozi vse leto. Tako znaša realen % nesreč 7,8!

PROBLEMATIČNO ZAOKROŽEVANJE

Na delovni skupnosti smo meseca decembra 1982 poizkusno ukinili delovne sobote in podaljšali delovni čas v ostalih dnevih tedna. V poizkusnem obdobju smo določili možni delovni čas od 6.30 do 16.00 ure s tem da je potrebno biti obvezno prisoten in delati od 8.00 do 13.30 ure. Nekateri jutranji zaspančki so zelo hitro osvojili prihod na delo blizu 8.00 ure, medtem ko se niso mogli sprijazniti z delom do 16. ure. Ker je bilo treba delati povprečno 8,30 ure zaradi ukinjenih delovnih sobot, jim je na koncu meseca manjkalo ur. Manjko so nato nadoknadili z letnim dopustom.

Strokovna služba je v zvezi s tem pripravila pravilnik za javno obravnavo, ki naj bi v letu 1983 tak delovnik tudi uradno legaliziral. Tehnično in zakonsko je taka sprememba izvedljiva, saj tudi nismo prvi v Ljubljani, ki tak delovni teden uveljavljamo. Največji problem je nastal v usklajevanju želja zaposlenih na delovni skupnosti. Vsebinska pravilnika bo upamo do izida časopisa že popolnoma jasna.

Vsak posameznik težko menja svoj bioritem, posebno še, če mu je vsiljen. Prav tako si ne damo z lepa dopovedati glede sprememb v pravicah, ki smo jih vajeni iz samoupravnih aktov ali pravilnikov. Pravice ki nam godijo, vemo tako že na pamet. Tako je bilo tudi v primeru izračunavanja števila dni dopusta ob ukinutvi delovnih sobot, ki pomeni skrajšanja števila delovnih dni. Nekateri so mislili, da bodo imeli še vedno enako število dni dopusta, kljub podaljšanju delovnika iz 8 na 8 ur in pol.

Zaradi sorodnega gledanja oz. površnega izračunavanja je bilo ugotovljeno, da smo imeli v preteklosti nekateri zaposleni dopusta, izraženega v dnevih za en dan preveč. To je nastalo zaradi nepravilnega števila odšteti prostih sobot od izračunanega števila dni dopusta po tabelah. Iz tega se lahko naučimo, da je zaokroževanje vedno problematično, posebno še, če ne poznamo sestavin zaokroževanja.

Dopust bi pa v bodoče lahko mirne duše obračunavali v urah in bi se napakam lažje izognili.

IZ ENE SKRAJNOSTI V DRUGO

V naši zakonodaji se zmanjšuje število členov, ki opredeljujejo pravice in povečuje število členov, ki opredeljujejo dolžnosti in odgovornosti. Pri tem bomo morali biti previdni, da ne bomo šli iz ene skrajnosti v drugo.

REGRESIRANJA TO- PLEGA OBROKA

Delavcem v proizvodnji pripada na fizično bolj obre-



Večja zajemalka za proizvodnega in manjša za režijskega delavca

menjenih delih močnejši, to je kaloričnejši topli obrok. Popolnoma pravilno je stališče, da tisti, ki potroši na delu več energije te tudi več konzumi- ra. Problem nastane pri praktični realizaciji ukrepa, če ni možne izbire kvalitete in kaloričnosti obroka. Tako je namreč v DO HOJA. Zato poizkušamo uresničiti družbeni dogovor tako, da se odločamo na delavskih svetih o različnih višinah regresa pri isti kvaliteti toplega obroka. S tem je osnovna zahteva sindikalnih delavcev neizpolnjena, proizvodni delavci pa so z večjimi nadomestili tudi zadovoljni.

Kljub temu nastaja problem glede kriterijev delitve zaposlenih na proizvodne in režijske delavce, saj želijo zaradi različne višine regresa kar naenkrat postati vsi delavci proizvodni.

TREBA BO ČARATI

Občinski sindikalni svet Ljubljana Vič Rudnik je poslal na delavske svete DO in TOZD (pozabil je na DS delovne skupnosti) dopis z dne 18. 1. 1983, ki smo ga sprejeli 24. 1. 1983 z naslednjo vsebino: »Prosimo, da v DO oziroma v TOZD obravnavate listo možnih kandidatov in pošljete morebitne pripombe na Občinski svet ZS najpozneje do 20. 1. 1983.«

Lista se nanaša na eviden- tirane kandidate za skupščino Mestne gospodarske zbornice.

Očitno bo moralo začeti združeno delo že čarati, da bo lahko zadoščalo vsem zahtevam zunanjih institucij.

»UDARI PO PRIDNEM!«

Realni osebni dohodki pa-

dajo v naši družbi najbolj tistim, ki dosegajo največjo stopnjo produktivnosti. Pač po znanem pravilu, udari najbolj tistega, ki je najbolj priden.

NEPOTREBNO RAZPRAVLJANJE

Ni nam znano, koliko bi se zmanjšali stroški zaradi širokih razprav o distribuciji oziroma delitvi in razpolaganju z devizami, sigurno pa je, da bi se z zmanjšanjem nepotrebnih razprav povečala rentabilnost izvoza in stabilnost našega nestabilnega dinarja.

(NE)ZMANJŠANE ZALOGE

Širši kolegij je sprejel sklep, da je potrebno zaloge koncem leta zmanjšati v povprečju za 10%. Iz pregleda zalog ob koncu leta pa je razvidno, da so zaloge porastle za 10%. Visoke obrestne mere nas bodo prisilile v zmanjševanje obstoječih zalog, saj ne bodo za DO več tako ekonomsko utemeljene, oziroma jih zaradi likvidne sposobnosti ne bomo mogli imeti.

V dobi problematične pre- skrbbe z materiali pa so tudi povečane zaloge razveseljive, saj je v tem del garancije, da bo proizvodnja lahko normalno potekala.

BONI SE ŠIRIJO

Že zadnjič smo ugotovili, da z boni ne bomo rešili pre- skrbbe prebivalstva. Boni se pa širijo še kar naprej. Tako smo neorganizirani, da si ne preskrbimo niti osnovnih živ- ljenjskih potrebščin.

RAZLIČNA TOLMAČENJA

Od komiteja za družbeno pla- niranje in gospodarstvo smo do- bili dopis z dne 16. 2. 1983, v ka-

terem poleg ostalega piše: »V nasprotju z navedenem ste v let- nem koledarju planirali državne in republiške praznike po 7 ur, namesto s številom ur, ki bi jih de- lavec opravil, če na ta dan ne bi bilo praznika.« Pa pogledimo naša razmišljanja. Različna tolmače- nja so nastala ob prehodu iz 48- urnega na 42-urni teden.

Leto ima 365 dni in 52 nedelj. Razlika je torej 313 dni. Ko je bil 48-urni teden, je znašal letni fond ur 313 x 8 je 2504 ur. Letno je bilo praznikov 10 dni x 8 ur je 80 ur, oziroma delovnih dni 303 x 8 je 2424 ur. S prehodom na 42- urni teden predvideva zakon 6- dnevni teden po 7 ur, kar pomeni tudi skrajšanje praznikov. Tako dobimo letni fond plačanih ur 313 dni x 7 je 2191 ur, ne pa 303 x 7 in 10 x 8 je 2121 in 80 je 2201 ura. Od dobljenih letnih plačanih ur odštejemo praznike 10 dni x 7 ur je 70 oziroma 2191 — 70 je 2121 in dobimo delovne dneve. Če se delovna organizacija odloči, da bo trajal delovnik 8 ur, dobimo z deljenjem 2121:8 je 265 delovnih dni in 1 uro. Ker ima leto 1983 53 sobot, odštejemo od 303 dni še vse sobote, da dobimo možne delovne dneve brez sobot, to je 250 dni. To pomeni, da moramo delati še 15 sobot, da izpolnimo letni fond ur. Število delovnih sobot se lahko poveča še za šte- vilno prostih dni zaradi združeva- nja prostih dni med nedeljami in prazniki.

S prehodom na 42-urni teden smo pustili vsa pravila izračuna- vanja letnega dopusta nespre- menjena, število učinkovitih dni dopusta pa smo zmanjšali v so- razmerju podaljšanega delovni- ka. Število dni dopusta po izrač- unu krat 7 ur deljeno z 8 ur je X dni dopusta z dogovorjenim zao- kroževanjem, ki smo ga izrazili s številom odšteti sobot.

Če bi veljala predlagana logi- ka, potem bi znašal letni fond ur 303 dni po 7 ur je 2121 ur in 10 dni praznikov po 8 ur je 80 ur oziroma skupni fond plačanih ur 2201 ura. V tem primeru ne moremo govoriti o 42-urnem tedniku, ampak za 10 ur več v letnem fondu.

Če pa od zakonskega letnega fonda ur 313 x 7 je 2191 ur odš- tejemo 10 praznikov po 8 ur, kot znaša naš delovnik, bomo delali 2191 — 80 je 2111 ur namesto 2121 delovnih ur. Zelo prijetno za uho, prazniki po 8 ur, delovni dnevi po 7 ur.

Na delovni skupnosti smo se odločili, da ukinemo delovne so- bote in sorazmerno podaljšamo delovni čas v ostalih dnevih tedna. Z deljenjem potrebnega fonda ur 2121 z 250 delovnimi dnevi dobimo zaokroženo 8,30 urni delovnik. Če osvojimo traja- nje delovnika 8,30 ure, bi v 250 delovnih dnevih opravili 2125 ur oziroma 4 ure preveč, kar pome- ni, da moramo delati 249 dni po 8,30 ure in 1 dan 4,30 ure. Pra- znikov zaradi tega seveda ne bomo obračunavali 8,30 ure.

IZ NAŠEGA TISKA

NA ZVEZNEM MLADINSKEM KONGRESU

Stanislav Goršak: Zaposlovanje in nezaposlenost, stanovanjski problemi mladih, nizki osebni dohodki so zgolj posledica znatno globljih družbenih vzrokov. Eden od teh je prevelika družbena režija, za katero gre ogromno denarja. Mnogi zakoni so napisani tako, da naravnost silijo v povečevanje administrativnega aparata, ki naj bi razlagal te zakone, čeprav jih potem nihče ne uresničuje.

Igor Bavčar: Običajno govorimo, koliko pričakujemo od kongresa, ko je končan, pa ponavadi poudarjamo, da se pričakovanja niso izpolnila. Za to obtožujejo delegate, da niso izkoristili vseh možnosti, ki jim jih ponuja javni nastop. Nihče pa ne reče, da oblika, v kakršni potekajo kongresi, že v osnovi preprečuje vsako demokratično razpravo, ker je običajno brez bistva, oziroma omejena na to, da se preberejo poročila o posameznih okoljih, se načne veliko število vprašanj, potem pa pride od tega, da se nekatera bistvena vprašanja organizacije puste ob strani. Če pa se vseeno zgodi, da eden od problemov zbudi zanimanje in pozornost vseh delegatov, potem je ponavadi tako, da pride od neljubih ekscesov. To nemara potrjujejo tudi dogodki na nekaterih republiških kongresih, na katerih so obravnavali, recimo, vprašanje starosti poklicnih funkcionarjev ZSM Jugoslavije. Kongresi torej niso organizirani tako, da bi načenojali bistvena vprašanja, ki posegajo v položaj in delo vseh nas, temveč gre bolj za srečanja, kjer ima večina pravico, da ploska manjšini.

DELO, ponedeljek, 20. decembra 1982:

Pri nas imamo odgovornost na ravni rodovne skupnosti, ko za prekršek posameznika odgovarja celo plemo.

Matjaž Prinčič, Tribuna, januar 1983:

Osnovna naloga vseh zaposlenih je v tem, da skrbimo za tekoče zaposlovanje mladine. Z zaposlitvijo vseh za delo sposobnih ljudi bomo tudi bolje reševali osnovne človeške in sedanje jugoslovanske potrebe.

MILOŠ PROSENC — (Na programski seji republiške konference SZDL Slovenije)

Med vprašanji, s katerimi se bomo morali stalno soočati v vseh organizacijah socialistične zveze, bodo problemi, povezani z zmanjševanjem življenjskega standarda in zmanjševanjem vseh oblik porabe. To bo zlasti prizadelo delavce, ki živijo samo od dohodka iz delovnega razmerja ter vzdržujejo več družinskih članov. Zato bomo morali z bolj življenjskimi ukrepi socialne politike učinkoviteje pomagati tistim, ki so pomoči najbolj potrebni.

● **PROFESOR DR. HUBERT POŽARNIK:** „KAKO OHRANIMO DUŠEVNO STANJE“

ALI LAHKO

ANALIZIRAMO SAMI SEBE

O vprašanju, ali lahko nekdo analizira oz. spozna samega sebe, so v strokovni literaturi posebno psihoanalitični, zelo deljena mnenja. Mnenje, da je lahko spoznati samega sebe, je zgrešeno. Psihoterapevti, ki zdravijo ljudi, prav dobro vedo, kako trda (in večkrat neuspešna) je borba z bolnikom preden je pripravljen videti in sprejeti svoje probleme. Zato mnogi dvomijo, da bi bil nekdo, brez pomoči in znanja strokovnjaka zmožen česa takega; največ, do česar se ljudje lahko dokopljajo, je nekakšen razumski uvid, za katerega pa vemo, da ni dosti vreden, kadar gre za odpravo nevrotskih simptomov ali celo nevrotske strukture osebnosti. Vse to je res. Mnogi ljudje so pregloboko zapleteni v svoje probleme in zato nesposobni za samoanalizo, tempo samoanalize je veliko bolj počasen kot analiza, ki jo dela strokovnjak, in tudi nekatere podzavestne od-pore proti spremembi je mogoče odpraviti zgolj s pomočjo od zunaj. Toda v principu je samoanaliza vendarle mogoča. Posebno velja to v primeru, ko njen namen ni odprava nekih bolezenskih simptomov, pač pa sprememba osebnosti, bolje rečeno, osvoboditev osebnosti pred notranjimi in zunanjimi

prisilami (kar je hkrati pogoj za njen nadaljnji razvoj in sprostitev njenih najboljših sil).

Glavna težava samoanalize je bolj čustvene narave. Predstavljajo jo zlasti čustveni dejavniki, ki nas naredijo slepe za podzavestne cilje. Na srečo opazovanja kažejo, da ljudem, ki jih resnično zanima lasten osebnostni razvoj, postopoma uspe spoznati in odpraviti tudi te zavore.

PREGOVOR:

Največ ve ta, kdor, sebe pozna.

Tisti, ki verjame v ljudi, ne bo nikoli trdil, da je lahko samoopazovanje škodljivo; za človeka je spoznanje lastnega jaza prav tako pomembno kot spoznanje dejavnikov okolja. Če nekdo spozna svoj samouničevalni način življenja, potem je zanj to spoznanje daleč manj nevarno, ko če s takimi pokritimi cilji živi še naprej. Spoznanje je lahko zanj grozno, toda le tako bo lahko mobiliziral vse protisile svoje osebnosti.

● **BLAISE PASCAL:**

MISLI

Brez razvedrila ni veselja, in kjer je razvedrilo, tam ni prostora za žalost.

Ne zadošča nam življenje, ki ga imamo v sebi in v lastnem bitju. Živeti hočemo še namišljeno življenje v mislih drugih ljudi in zato se na vso moč trudimo, da se pokažemo čim boljši. Neprestano skrbimo za to, kako bomo polepšali in ohranili svoje namišljeno bitje, zanemarjamo pa resničnost.

Tako domišljavi smo, da si želimo, da nas pozna ves svet, celo tisti ljudje, ki bodo prišli, ko nas več ne bo, in tako nečimerni, da nam spošto-

vanje pet ali šest ljudi, ki žive v naši bližini, že dobro dene in nas zadovolji.

Sedanost ni nikoli naš cilj, preteklost in sedanost sta nam sredstvi, le prihodnost je naš cilj. Potemtakem sploh nikoli ne živimo, temveč samo upamo, da bomo živeli. In ker se zmeraj le pripravljamo, da bomo srečni, je nujno, da to nikoli nismo.

Za človeka ni sramotno, če podleže bolečini, sramotno je, če se preda uživanju.

Človek je očitno ustvarjen za to, da misli. V tem je njegovo dostojanstvo in vsa njegova vrednost.

(Blaise Pascal, 1623—1662, francoski mislec in matematik — Pascalov trikotnik)



Vzorno urejeno skladišče žaganega lesa v Polhovem Gradcu

● FUTUROLOŠKA RAZMIŠLJANJA

DELO KOT FUNKCIJA ORGANIZACIJE

»Delo je funkcija različnih temeljnih dejavnikov in sicer: energije, življenja, zavesti in družbe. Kakor hitro pa imamo pred seboj delo kot sistem, že začenja preraščati človeka. Začenja presegati meje njegovega organizma, in to ne samo njegovega fizičnega individualnega, marveč tudi njegovega moralnega ali družbenega organizma, tako da prehaja po imanentni (notranji) logiki svojega razvoja dobesedno v organizacijo. Delo kot funkcija družbe odpira še peti vidik to je:

DELO KOT FUNKCIJA ORGANIZACIJE. Peti dejavnik se javlja na višjih stopnjah delovnega procesa v sodobni industrializirani družbi.

Če je človeško delo po svoji imanentni logiki sredstvo za preživljanje človeške druž-

be, potem je skrb za posebno organizacijo dela enaka skrbi za boljšo družbo.

A. Trstenjak

Če razpravljate o stvareh, katerih možnosti izražate v številkah, ker ste jih izmerili, pomeni, da nekaj veste o njih.

Če govorite o stvareh brez podatkov, ker niste mogli izmeriti in preračunati njihovih razsežnosti, je vaše znanje revno in nezadovoljivo.

W.W. Thompson — Lord Kelvin iz literature Viljema Nemca

Ocenjevanje uspešnosti in učinkovitosti OZD 1983

PREGOVORI

Napake starih se maščujejo na mladih.

Nikdar ni tako slabo, da ne bi moglo biti še slabše.

Pamet pride, blago izginje.

Oddaljenost povečuje spoštovanje.

Dela, ki ga danes lahko storiš, ne odlagaj na jutri.

hoja

glasilo delovne organizacije »hoja« Ljubljana



»HOJA«, glasilo kolektiva HOJA — predelava lesa, Ljubljana, Langusova 8 — Odgovorni urednik: Ciril Mrak — Uredniški odbor: Peter Hafner, Slavko Zgonc, Ciril Mrak, Albin Metež, Bojan Černajevič, Anton Gabrovšek, Silvo Zupan — Stavljenje teksta: Ljubljanski dnevnik, IBM — Tisk: »Partner«, Grosuplje